

PATRICK MODIANO

MICUȚA BIJOU

Trecuseră vreo doisprezece ani de când nu mi se mai spunea „Micuța Bijou” și mă găseam în stația de metrou Châtelet la ora de vârf. Mă (aflam în mulțimea din culoarul acela nesfârșit, pe covorul rulant. O femeie purta un mantou galben. Culoarea mantoului îmi atrăsese atenția și o vedeam din spate, pe covorul rulant.

Apoi a luat-o în lungul culoarului, acolo unde este indicat „Direcția Château-de-Vincennes”.

Stăteam acum nemișcați, înghesuiți în mijlocul scării, așteptând deschiderea porțițelor batante. Se afla alături de mine. Atunci i-am văzut fața. Asemănarea acestei fețe cu cea a mamei mele era atât de izbitoare încât m-am gândit că era chiar ea.

Îmi revenise în memorie o fotografie a mamei mele, una dintre cele câteva pe care le păstrasem. Fața ei este luminată, ca și cum un proiector ar fi făcut-o să răsară din noapte. Am simțit totdeauna o sfială în fața acestei fotografii, în visele mele, era de fiecare dată o fotografie antropometrică pe care mi-o întinde cineva – un comisar de poliție, un salariat de la morgă – ca să pot identifica această persoană.

Dar rămâneam mută. Nu știam nimic despre ea.

S-a așezat pe una din băncile din stație, la distanță de ceilalți care se îmbulzeau pe peron în așteptarea garniturii. Nu era nici un loc liber pe bancă, alături de ea, și stăteam în picioare, mai în spate, rezemată de un distribuitor automat. Croiala mantoului fusese cu siguranță elegantă altădată, iar culoarea îi dădea o notă de fantezie. Părea că ignoră ce era în jurul ei și m-am întrebat dacă avea să rămână acolo, pe bancă, până la ora ultimului metro. Același profil ca al mamei mele, nasul atât de special, cu vârful ușor ridicat. Aceiași ochi de culoare deschisă. Aceeași frunte înaltă. Părul era mai scurt.

Nu, nu se schimbase prea mult. Părul nu mai era atât de blond, dar oricum nu știam dacă mama mea fusese într-adevăr blondă. Gura i se strângea într-o cută de amărăciune. Aveam certitudinea că era ea.

A lăsat să treacă o garnitură. Peronul era gol de câteva minute. M-am așezat pe bancă lângă ea. Apoi peronul era iarăși invadat de o mulțime compactă. Aș fi putut începe o conversație. Nu găseam cuvintele potrivite și era prea multă lume în jurul nostru.

Era gata să adoarmă pe bancă, dar, pe când zgomotul garniturii ce sosea era de-abia o vibrație îndepărtată, s-a ridicat. Am urcat în vagon, în spatele ei. Eram despărțite de un grup de bărbați care vorbeau foarte tare. S-au închis portierele și atunci m-am gândit că ar fi trebuit

— Cum făceam de obicei – să iau metroul în direcție opusă, în stația următoare am fost împinsă pe peron de șuvoiul celor care ieșeau, apoi am urcat din nou în vagon și m-am apropiat de ea.

În lumina vie părea mai bătrână decât pe peron. O cicatrice îi brăzda tâmpla stângă și o parte a obrazului. Ce vârstă putea să aibă? Cincizeci?

Și ce vârstă pe fotografiile? Douăzeci și cinci? Privirea era aceeași ca la douăzeci și cinci de ani, limpede, exprimând un fel de mirare sau o teamă vagă și se înăsprea dintr-o dată. Întâmplător a poposit asupra mea, dar nu mă vedea. Ascos din buzunarul mantoului o pudrieră pe care a deschis-o, a apropiat oglinda de față și își trecea degetul mic al mâinii stângi pe colțul pleoapei, ca și cum ar fi măturat un gunoi din ochi. Metroul prindea viteză, a fost o zdruncinătură, m-am apucat de bara metalică, dar ea, ea nu și-a pierdut echilibrul. Rămânea impasibilă, privind-se în pudrieră. La stația Bastille au reușit de bine de rău să se urce toți și portierele s-au închis cu greu. Avusese timpul să-și pună la loc pudrieră înainte de năvălirea celorlalți în vagon. La ce stație avea să coboare? Ovoi urma până la capăt? Era într-adevăr necesar? Trebuia să mă obișnuiesc cu ideea că locuia în același oraș ca mine. Mi se spusese că murise demult, în Maroc, și nu încercasem niciodată să aflu mai mult. „Murise în Maroc”, una dintre acele fraze care datează din copilărie și a căror semnificație nu se înțelege prea bine. Doar sonoritatea acestor fraze îți rămâne în memorie ca unele cuvinte ale cântecelor care mă înfricoșau. „Era un mic vapor.” „Murise în Maroc.” în actul meu de naștere era menționată data nașterii ei: 1917, și ea pretindea că pe timpul fotografiilor ar fi avut douăzeci și cinci de ani.

Pesemne însă că încă de pe atunci mințise asupra vârstei și că falsificase actele pentru a se întineri. Și-a ridicat gulerul mantoului ca și cum i-ar fi fost frig, cu toate că în vagonul acela eram înghesuiți unii în alții. Am văzut că marginea gulerului era complet roasă. Oare de când purta mantoul acela? Din epoca fotografiilor? Din cauza asta galbenul era spălăcit. Am ajunge la capul liniei și, de-acolo, un autobuz ne-ar duce într-o suburbie îndepărtată. Era momentul când aș aborda-o. După Gara Lyon era mai puțină lume în vagon. Din nou privirea îi căzuse asupra mea, dar era una din acele priviri pe care călătorii le schimbă automat. „Ți-amintești că mi se zicea Micuța Bijou? Dar și tu, în vremea aceea, aveai un nume fals. Și chiar un prenume fals care era Sonia.”

Eram așezate acum una în fața celeilalte pe banchetele cele mai apropiate de portiere, „încercasem să te găsec în cartea de telefon, am și sunat la cele patru sau cinci persoane care purtau numele tău adevărat, dar nu auziseră niciodată nimic despre tine. Îmi spuneam că într-o bună zi ar fi trebuit să ajung în Maroc. Era singurul mijloc de a verifica dacă muriseși sau nu.”

Vagonul se golise după stația Nation, dar ea, tot pe banchetă în fața mea, cu mâinile împreunate și cu încheieturile care depășeau mânecile cenușii ale

mantoului. Mâini goale, fără nici un inel, fără nici o brățară, mâini cu pielea crăpată.

În fotografii avea brățări și inele – bijuterii masive cum se purtau în epocă. Dar astăzi, nimic, închisese ochii, încă trei stații și am ajunge la sfârșitul liniei. Metroul s-ar opri la Châteaude-Vincennes, și eu m-aș ridica ușurel și aș ieși din vagon, lăsând-o adormită pe banchetă. Aș urca în celălalt metrou, cu direcția Pont-deNeuilly, cum aș fi făcut dacă n-aș fi remarcat adineauri mantoul acela galben, în culoar.

Garnitura s-a oprit încet la stația Berault.

Deschisese ochii care-și recăpătaseră sticlirea aspră. A aruncat o privire asupra peronului, apoi s-a ridicat. Mergeam din nou în urma ei, de-a lungul culoarului, dar acum eram noi două singure. Atunci am remarcat că purta papuci din aceia împlețiți în formă de șosete numiți panchos, ceea ce îi accentua umbletul de fostă dansatoare. Un bulevard larg, mărginit de imobile, de-a lungul lizierei Vincennes și Saint-Mande. Se lăsa noaptea. A traversat bulevardul și a intrat într-o cabină de telefon. Am așteptat să se schimbe de câteva ori culorile semaforului și am traversat și eu. În cabina telefonică i-a luat ceva timp să găsească banii potriviți sau o fisă. M-am prefăcut că sunt interesată de vitrina magazinului celui mai apropiat de cabină,

O farmacie pe fațada căreia era afișul acela care mă îngrozea în copilăria mea: diavolul care suflă foc pe gură. M-am întors. Forma un număr de telefon, încet, ca și cum ar fi făcut-o pentru prima oară. Ținea aparatul cu amândouă mâinile, lipit de ureche. Dar numărul nu răspundea. A închis telefonul, a scos o hârtiuță dintr-un buzunar al mantoului și, în timp ce rotea cadranul cu degetul, nu-și lua ochii de pe hârtiuță. Atunci m-am întrebat dacă avea un domiciliu pe undeva.

De data asta îi răspunsese cineva. Prin geam

1 se vedeau buzele mișcându-se. Ținea aparatul tot cu amândouă mâinile și din când în când dădea din cap, ca și cum își concentra atenția.

După mișcările buzelor vorbea din ce în ce mai tare, dar această vehemență se calma treptat.

Cui putea ea să-i telefoneze? Printre puținele obiecte care-mi mai rămâneau de la ea, în cutia de metal pentru biscuiți, o agendă și un carnet de adrese datau din epoca fotografiilor, de pe vremea când mi se spunea Micuța Bijou. Când eram mai tânără, nu eram niciodată curioasă să cercetez agenda aceea și carnetul acela, dar de câtăva vreme, seara, le răsfoiam. Nume. Numere de telefon. Știam bine că era inutil să le formezi. Nici nu aveam chef, de altfel.

În cabină, continua să vorbească. Părea atât de cufundată în această conversație că mă puteam apropia fără să fiu remarcată. Puteam chiar să mă prefac că aștept la rând pentru telefon și să prind prin geam câte o vorbă care m-ar fi putut face să înțeleg mai bine ce devenise femeia aceasta în mantou galben și în papuci împlețiți. Dar n-auzeam nimic. Poate că îi dădea telefon unuia dintre cei ce se aflau în carnetul de adrese, singurul pe care nu-l pierduse din vedere, sau care nu era mort. Deseori cineva rămâne prezent tot timpul vieții tale, fără să reușești vreodată să-l descurajezi. Te cunoscuse în momentele fericite, dar, mai târziu, te va urma în mizerie, tot atât de admirativ,

singurul care mai crede în tine, singurul care-ți stă alături neclintit. Un vagabond ca și tine. Un câine bun, credincios. Un veșnic țap ispășitor, încercam să-mi închipui cum arăta omul acesta, sau femeia aceasta, de la celălalt capăt al firului.

A ieșit din cabină. Mi-a aruncat o privire indiferentă, la fel ca în metrou. Am deschis ușa cu geam a cabinei. Fără a strecura o fisă în aparat, am format un număr, la întâmplare, așteptând-o să se depărteze puțin. Țineam telefonul la ureche, și nici nu avea ton. Tăcerea. Nu puteam să mă hotărâsc să închid.

A intrat în local, alături de farmacie. Am șovăit dacă s-o urmez sau nu, dar mi-am zis că nu m-ar remarca. Ce eram și una, și alta? O femeie de vârstă nedeterminată și o fată, pierdute în mulțimea din metrou. Nimeni n-ar fi putut să ne deosebească din această mulțime. Și când ieșisem în aer liber, eram asemenea miilor și miilor de oameni care se întorc seara în suburbia lor.

Era așezată la o masă din fund. Blondul cel bucălat de la tejghea îi adusese o vișinată. Ar trebui văzut dacă venea aici, în fiecare seară, la aceeași oră. M-am hotărât să țin minte numele localului. Calciat, bulevardul Parisului,

96. Denumirea era scrisă pe geamul ușii, în arc de cerc și cu litere albe. În metrou, pe drumul de întoarcere, repetam denumirea și adresa ca să le pot ține minte. Nu se moare în Maroc.

Duci mai departe o viață clandestină, după viața ta. Bei în fiecare seară o vișinată la Calciat și clienții au ajuns să se obișnuiască cu femeia aceasta în mantou galben. Nimeni n-a întreat-o niciodată nimic.

Mă așezasem la o masă, nu departe de a ei.

Comandasem și eu o vișinată, vorbind tare, ca să mă audă, sperând că ar fi văzut în asta un semn de complicitate. Dar rămăsese nepăsătoare. Stătea cu capul ușor înclinat, cu privirea în același timp aspră și melancolică, cu brațele încrucișate și sprijinite pe masă, în aceeași poziție care se putea vedea în tablou. Ce se întâmplase, oare, cu tabloul acela? Mă urmase în tot timpul copilăriei mele. Era agățat pe peretele camerei mele de la Fossombronne-la-Foret. Mi se spusese: „Este portretul mamei tale.” Un tip pe nume Tola Soungouroff îl pictase la Paris.

Numele și orașul erau scrise în partea de jos a tabloului, în stingă. Brațele erau încrucișate, ca și acum, doar cu deosebirea că împrejurul încheieturii unei mâini purta o brățară groasă cu ochiuri. Aveam un pretext pentru a începe conversația. „Semănați cu o femeie căreia i-am văzut portretul săptămâna trecută în bazarul de la Clignancourt. Pictorul se numea Tola Soungouroff.” Dar nu găseam destul elan ca să mă ridic și să mă aplec spre ea. Presupunând că eram în stare să pronunț fraza fără să mă încurc: „Pictorul se numea Tola Soungouroff și dumneata, Sonia, dar era un prenume fals; cel adevărat, care poate fi citit pe actul meu de naștere, era Suzanne.” Da, dar ce mi-ar mai fi adus în plus fraza asta, și încă rostită foarte repede?

S-ar fi prefăcut că nu înțelege, sau vorbele i s-ar fi îngrămădit pe buze, sosind în dezordine, fiindcă nu mai vorbise de mult cu nimeni. Dar ar fi mințit, ar fi încurcat înadins pistele, cum făcuse și în epoca tabloului și a fotografiilor trișând asupra vârstei și dându-și un prenume fals.

Și un nume fals. Și chiar un fals titlu de noblețe.

Lăsa să se înțeleagă că se născuse într-o familie a aristocrației irlandeze. Bănuiesc că o fi întâlnit cândva vreun irlandez, pentru că altfel nu i-ar fi venit ideea asta. Un irlandez. Tatăl meu, poate – pe care ar fi foarte greu să-l regăsesc, și pe care trebuie că-l uitase. Pesemne că uitase și tot restul, despre care ar fi fost surprinsă să m-audă vorbind. Era vorba de o altă persoană decât ea. Minciunile se risipiseră cu timpul. Dar, în epoca aceea, eram sigură că le credea, toate minciunile astea.

Blondul bucălat îi adusese încă o vișina ta.

Era acum multă lume în fața teighelei. Și toate mesele erau ocupate. Nu ne-am fi putut auzi în gălăgia asta. Aveam impresia că încă mă mai aflu în vagonul de metrou. Sau mai degrabă în sala de așteptare a unei gări, fără să știu exact ce tren trebuie să iau. Dar, pentru ea, nu mai era nici un tren. Amâna ora de întoarcere acasă.

Sigur, nu era departe de-aiti. Eram chiar curioasă să știu unde. N-aveam nici o dorință de a-i vorbi, nu-mi inspira nici un sentiment deosebit, împrejurările făcuseră să nu existe între noi ceea ce se numește laptele tandreței umane. Tot ce voiam să știu era unde ajunsese să eșueze, la doisprezece ani după moartea ei în Maroc.

Era o stradă mică, în vecinătatea castelului sau a fortăreței. Nu cunosc prea bine diferența între cele două. Era mărginită de case joase, de garaje și chiar de grajduri. De altfel se și numea strada Cartierului Cavaleriei. Pe trotuarul din dreapta, în mijlocul său, se detașa masa unui imobil mare de cărămidă închisă la culoare. Era noapte când am ajuns acolo. Umblam la câțiva metri în spatele ei, dar scurtam treptat distanța dintre noi. Eram sigură că nu m-ar fi observat nici dacă aș fi umblat în paralel cu ea. M-am reîntors pe strada aceasta, în timpul zilei. Treceai de imobilul de cărămidă și, după el, ieșeai în gol. Cerul era senin. Dar când ajungeai la capătul străzii, constatai că dădea într-un loc viran care se întindea de-a lungul unui teren mult mai mare. O placă indicatoare: „Câmp de manevre”. Dincolo, începea pădurea Vincennes.

Noaptea, strada aceasta semăna cu oricare din străzile suburbiei: Asnieres, Issy-les-Moulineaux, Levallois. Înainta încet, cu mersul ei de fostă dansatoare. Cred că nu era prea ușor, cu papucii aceia.

Imobilul strivea cu masa lui întunecată toate clădirile cealalte. Te întrebai de ce fusese construit pe strada asta. La stradă, un magazin alimentar care tocmai se închidea. Stinseseră deja neoele și nu mai rămăsese decât o lumină, la casă. O vedeam prin vitrină luând din marfa expusă în fund o cutie de conserve, apoi încă una. Și un pachetel negru. Cafea? Cicoare?

Ținea cutiile de conserve și pachetul strâns lipite de mantou, dar, ajunsă în fața casei, a făcut o mișcare greșită și curiile de conserve și pachetul au căzut pe jos. Tipul de la casă le-a ridicat, îi zâmbea. Vedeam cum li se mișcă buzele și as fi fost curioasă să știu cum o numea. Cu numele ei adevărat de fată? A ieșit și ținea din nou cutiile de conserve și pachetul cu amândouă brațele, lipite de palton, cam așa cum se ține un nou-născut. Eram cât pe-acți să-i propun ajutorul meu, dar strada Cartierului Cavaleriei mi-a părut brusc ca fiind foarte departe de Paris, pierdută într-un capăt de provincie, într-un orașel

de garnizoană, în curând s-ar fi închis toate magazinele, orașul ar fi rămas pustiu și eu aș fi pierdut ultimul tren.

A trecut poarta grilajului. De când văzusem de departe masa aceea de cărămidă întunecată la culoare, avusesem presimțirea că acolo locuia ea. Traversa curtea în fundul căreia se ridicau mai multe imobile asemănătoare celui de la stradă. Umbla din ce în ce mai încet, ca și când s-ar fi temut să nu-i scape din mâini proviziile.

Privind-o din spate, ai fi zis că ducea o greutate prea mare pentru puterile ei, și că ea era cea care risca să cadă, în orice clipă.

A intrat într-unul din imobile, cel mai din fund, spre stânga. Fiecare din intrările lor purta indicația: Scara A. Scara B. Scara C. Scara D. Pentru ea, era scara A. Am rămas un moment în fața clădirii, și așteptam să se lumineze o fereastră.

Dar am așteptat degeaba. M-am întrebat dacă exista un ascensor. Mi-am închipuit-o urcând scara A strângând în brațe cutiile de conserve.

Gândul acesta nu mă mai părăsea, chiar și în metroul cu care mă întorceam de-acolo.

În serile următoare, am regăsit același drum.

Exact la ora când o întâlneam pentru prima oară, așteptam, așezată pe o bancă, în stația Châtelet. Pândeam mantoul galben. Ușa batantă se deschide la plecarea metroului, șuvoiul de călători se răspândește pe peron. La garnitura următoare se vor îngrămădi în vagoane. Peronul este gol, se umple din nou, și, cu timpul, atenția se relaxează, le lași amortit de mișcările de du-te-vino, nu mai vezi nimic precis, nici măcar un mantou galben. Un talaz mai puternic te împinge într-unul din vagoane, îmi aduc aminte că în timpul acela defilau în toate stațiile aceleași afișe. O pereche cu trei copii blonzi în jurul unei mese, seara, într-o vilă la munte. O lampă le lumina fețele. Afară ninge. O fi fost Crăciunul, în susul afișului scria: PUIER, CIOCOLATA FAMILIILOR.

În prima săptămână am fost o singură dată la Vincennes. În săptămână următoare, de două ori. Apoi de încă două ori. În local, către ora 7 seara, era prea multă lume ca să fiu remarcată de cineva. A doua oară am îndrăznit să-l întreb pe blondul bucălat care servea consumațiile dacă doamna cu mantou galben avea cumva să vină astăzi. A ridicat din sprâncene fără să pară că ar fi înțeles, îl chemau de la o masă vecină. Cred că nu mă auzise. Dar n-ar fi avut timp să-mi răspundă. Și pentru el era ora de vârf. Poate că ea nici nu era o clientă obișnuită a localului. Nu trăia în acest cartier. Persoana căreia îi telefonase din cabină locuia în imobilul de cărămidă și ea venise să-i facă o vizită, în seara aceea, îi adusese cutii de conserve. Mai târziu, luase metroul în cealaltă direcție, cum făcusem și eu, și se dusese acasă, la o adresă pe care n-aveam s-o aflui niciodată. Singurul punct de reper era scara A. Dar ar fi trebuit să bat la ușile de la fiecare etaj și să întreb pe cei care ar fi binevoit să deschidă dacă știau o femeie de vreo cincizeci de ani cu un mantou galben și o cicatrice pe obraz. Da, venise într-o seară a săptămânii trecute după ce cumpăraseră cutii de conserve și un pachet de cafea din magazinul de la stradă.

Ce ar fi putut să-mi răspundă? Visasem toate astea.

Și totuși a reapărut în sfârșit, în a cincea săptămână. Am văzut-o în clipa când ieșeam din gura metroului, în cabina telefonică. Purta mantoul ei galben. M-am întrebat dacă tocmai ieșise și ea din metrou. Ar exista deci în viața ei niște trasee și niște orare regulate. Mi-era greu să mi-o închipui muncind în fiecare zi, ca toți cei care luau metroul la ora aceea. Stația Châtelet.

Era prea vag ca să pot afla mai mult. Zeci de mii de oameni ajung către ora 6 seara în stația Châtelet, înainte de a se împrăștia în cele patru puncte cardinale ale corespondențelor. Urmele lor se amestecă și se încurcă definitiv, în șuvoiul acesta există niște puncte fixe. N-ar fi trebuit să mă mulțumesc să aștept pe una din băncile stației. Trebuia să rămân mai mult timp în locurile unde sunt ghișeele și vânzătorii de ziare, în culoarul cel mare cu scara rulantă, dar și în celelalte culoare. Sunt oameni care rămân acolo toată ziua, dar nu sunt remarcați decât după un timp de obișnuire. Vagabonzi. Muzicanți ambulanti.

Hoți de buzunare. Rătăciți care nu vor mai urca niciodată la suprafață. Poate că și ea rămânea toată ziua în stația Châtelet. O observam în cabina telefonică. Era ca și prima dată, părea că nu obținuse imediat legătura. Forma numărul, din nou. Vorbea, dar mult mai scurt decât în seara cealaltă, închidea, cu un gest sec. Ieșea din cabină. Nu se oprea la bar. O lua pe bulevardul Parisului, tot cu pasul ei de fostă dansatoare. Ajungeam la Chateau-de-Vincennes. De ce nu cobora la această stație de metrou care era capătul liniei? Din cauza cabinei telefonice și a localului unde obișnuia să bea o vișină înainte de a se întoarce acasă? Și în celelalte seri în care n-o văzusem? Cu siguranță, coborâse în serile acelea la stația Chateau-de-Vincennes.

Trebuia să-i vorbesc, pentru că avea totuși să observe că o urmărea cineva. Căutam o frază, cât se putea de scurtă. I-aș întinde, foarte simplu, mâna. I-aș spune: „îmi ziceai Micuța Bijou.

Trebuie că-ți aduci aminte.” Ne apropiam de imobil și, tot ca în prima seară, nu găseam în mine elanul necesar pentru a o aborda. Dimpotrivă, o lăsam să se distanțeze, simțeam o lânzezeală de plumb în picioare. Dar și un fel de ușurare pe măsură ce se depărta. În seara aceea nu s-a oprit la magazin ca să cumpere cutii de conserve. Traversa curtea imobilului, și eu rămâneam în fața grilajului. Curtea nu era luminată decât de un singur glob, deasupra intrării de la scara A. Sub această lumină mantoul își recăpăta culoarea lui galbenă. Era ușor încovoiată de spate și înainta cu un pas istovit spre intrarea scării A. Mi-a revenit în memorie titlul unei cărți cu poze pe care o citeam în timpul când mă numeam Micuța Bijou: Bătrânul cal de circ.

Când a dispărut, am intrat în curte. Pe partea stingă, o ușă cu geamuri pe care era fixat un panou – o listă de nume, în ordine alfabetică, și alături de fiecare dintre ele, scara corespunzătoare. Se vedea lumină prin geamuri. Am ciocănit, în ușa întredeschisă a apărut o femeie brunetă, cu părul scurt, destul de tânără. I-am spus ce căutam, o doamnă care locuia aici. Odoamnă singură cu mantou galben.

În loc să închidă ușa, femeia și-a încruntat sprâncenele, ca și cum ar fi încercat să-și reamintească un nume.

„Trebuie să fie dna Bore. Scara A. am uitat la ce etaj.”

Trecea cu degetul pe listă, îmi arăta un nume.

Bore. Scara A. Etajul 4. Am început să traversez curtea. Când am auzit-o că închide ușa lojei, am făcut cale-ntoarsă și m-am strecurat în stradă.

* în seara aceea, în timp ce mă întorceam acasă cu metroul, eram sigură că păstrez bine numele acela în cap. Bore. Da, semăna cu numele bărbatului care înțelesesem eu altădată că ar fi fost fratele mamei mele, un anume Jean Bori.

Mă lua cu el joia la garajul lui. Era doar o simplă coincidență? Totuși, numele de familie al mamei mele, înscris pe actul meu de naștere, era Carderes. Și O'Dauye era numele pe care și-l luase, într-un fel numele ei de artistă. Asta era pe timpul când mie însămi mi se zicea Micuța Bijou. În camera mea, m-am uitat din nou la fotografii, am deschis agenda și carnetul de adrese care erau în cutia veche de biscuiți și, în mijlocul agendei, am dat peste foaia de hârtie ruptă dintr-un caiet de școlar – pe care o știam foarte bine. Scrisul minuscul cu cerneală albastră nu era al mamei mele. În susul paginii era scris: SOMA CARDERES. Sub nume, o subliniere. Apoi rândurile acestea care depășeau marginea.

Întâlnire ratată. Nefericită în septembrie. Ceartă cu o femeie blondă. Tendință de a ceda unor soluții ușoare periculoase. Ceea ce s-a pierdut nu se va mai găsi niciodată. Te-aprinzi pentru un bărbat care nu-i francez. Schimbare în lunile următoare. Atenție la sfârșitul lui iulie.

Vizita unui necunoscut. Nu e primejdie, totuși trebuie prudență. Călătoria se va termina cu bine.

Consultase o ghicitoare în cărți sau în palmă.

Bănuiesc că nu era sigură de viitor. Tendința de a ceda unor soluții ușoare periculoase. I se făcuse frică, dintr-o dată, ca într-unul din trenulețele acelea numite omizi sau scenic railway.

Prea târziu pentru a mai coborî. Prind viteză și curând te întrebă dacă nu cumva vor deraia. Simțea cum vine prăbușirea. Nefericită în septembrie.

Fără îndoială vara în care mă trezisem dintr-o dată singură la țară. Trenul era înțesat. Purtam în jurul gâtului o hârtiuță pe care cineva scrisese o adresă. Ceea ce s-a pierdut nu se va mai găsi niciodată. La țară, puțin mai târziu, promisem o carte poștală. Este la fundul cutiei de biscuiți. Casablanca. Place de France. „Te îmbrățișez mult de tot.” Nici nu era vreo iscălitură. Un scris mare, ca și cel din agendă și din carnetul de adrese. Altădată fetele de vârsta mamei mele erau învățate să scrie foarte mare. Te aprinzi pentru un bărbat care nu-i francez: dar care din ei? În carnetul de adrese figurează mai multe nume care nu sunt franceze. Atenție la sfârșitul lui iulie. Era luna când fusesem expediată la țară la Fossombronne-la-Forêt. În camera mea fusese atârnat de perete tabloul lui Tola Soungouoff, astfel încât în fiecare dimineață, când mă trezeam, ochii mamei mele erau ațintiți asupra mea. După primirea cărții poștale n-am mai avut nici un semn nou. Nu rămăsese de la ea decât privirea aceea, dimineața, și de asemenea seara, când eram culcată și citeam, sau când eram bolnavă. După scurt timp îmi dădeam seama că privirea nu era cu adevărat ațintită asupra mea, ci că se pierdea în gol.

Nu este primejdie, totuși trebuie prudență.

Călătoria se va termina cu bine. Vorbe pe care ți le repeți ție însăși în întuneric, ca să te liniștești, în ziua când se dusesse să consulte prezicătoarea știa cu siguranță că avea să plece în Maroc. Și, în orice caz, cealaltă citise asta în cărți sau în liniile din palma ei. O călătorie. Plecase după mine de vreme ce mă însoțise până la Gara Austerlitz. Îmi reaminteam drumul cu mașina, de-a lungul Senei. Gara era în apropierea cheiurilor. Cu multi ani mai târziu, băgasem de seamă că era de-ajuns să trec prin cartierul acela al Gării Austerlitz ca să resimt o senzație ciudată. Se făcea dintr-o dată mai frig și mai întuneric.

Nu mai știam unde ar fi putut fi tabloul. Fusesse oare lăsat în fosta mea cameră din Fossombronne-la-Forêt? Sau, după atâta timp, eșuase, așa cum îmi închipuisem, într-un bazar oarecare, de la porțile Parisului? În agenda ei, trecuse adresa celui care-1 pictase, Tola Soungouoff.

Primul nume, la litera S. Culoarea cernelii era diferită de cea a numelor celorlalte, scrisul mai mic, ca și cum voise să-și dea silință. Presupun că Tola Soungouoff era printre primele persoane pe care le cunoscuse la Paris. Sosise într-o seară, în copilăria ei, în Gara Austerlitz, eram sigură. Călătoria se va termina cu bine. Cred că ghicitoarea se înșelase, dar poate că și ascundea în parte adevărul pentru a nu deznădăjdui clienții. Aș fi vrut să știu ce haine purta mama mea, în ziua aceea, în Gara Austerlitz, la sosirea ei în Paris. Nu mantoul galben. Și-mi părea rău că pierdusem cartea aceea cu poze care se numea Bătrânul cal de circ. Mi-o dăduseră la țară, la Fossombronne-la-Forêt. Dar mă înșel. Cred că o aveam deja în apartamentul din Paris. De altfel, și tabloul era agățat pe peretele uneia dintre camerele acestui apartament, camera imensă cu cele trei trepte acoperite cu pluș alb. Pe coperta cărții se detașa un cal negru. Făcea turul arenei, s-ar fi zis că era ultimul, cu capul aplecat, cu aer istovit, ca și cum risca să cadă la fiecare pas. Da, când o vedeam traversând curtea imobilului, imaginea calului negru îmi revenea dintr-o dată în minte. Umbla în jurul arenei și părea într-adevăr că hamurile îi atârnă greu.

Aveau aceeași culoare ca și mantoul, galbene.

În seara când am crezut că o recunosc pe mama mea în metrou, îl întâlnisem deja de câțiva timp pe cel ce se numea Moreau sau Badmaev. Era în librăria Mattei, pe bulevardul Clichy. Se închidea târziu. Căutam un roman polițist. La miezul nopții, eram singurii doi clienți, și-mi recomandase un titlu de Serie Neagră. Apoi am vorbit umblând pe bulevard. Avea, în unele momente, o intonație ciudată care mă făcea să cred că este străin. Mai târziu, mi-a explicat că numele acela, Badmaev, îi venea din partea unui tată pe care-1 cunoscuse prea puțin. Un rus. Dar mama lui era franțuzoaică. Pe hârtiuța pe care-mi dăduse adresa lui, în ziua aceea, era scris: Moreau-Badmaev.

Vorbisem despre toate și despre nimic, în noaptea aceea nu mi-a spus mare lucru despre el, în afară de faptul că locuia în zona Porte d'Orleans și că se afla aici din întâmplare. Și că era o întâmplare fericită, pentru că făcuse cunoștință cu mine. Voia să știe dacă citeam și alte cărți decât romane polițiste. L-am însoțit până la stația de metrou Pigalle. M-a întrebat dacă puteam să ne

mai vedem. Și mi-a spus zâmbind: „în felul ăsta am putea încerca să deslușim lucrurile.”

Această frază mă impresionase. Era ca și cum îmi citea gândurile. Da. Ajunsesem la o perioadă din viața mea în care doream să mă limpezesc.

Totul îmi părea atât de confuz de la bun început, de la primele mele amintiri din copilărie. Uneori, amintirile mă vizitau, pe la ora

5 dimineța, la ora primejdioasă când nu mai poți adormi din nou. Atunci, așteptam, înainte de a ieși în stradă, să fiu sigură că erau deschise primele localuri. Știam bine că, de îndată ce aș fi ieșit, amintirile s-ar fi topit ca fâșiile unor vise rele. și asta, în orice anotimp. În diminețile de iarnă când este încă noapte, aerul tare, luminile încă aprinse și primii clienți adunați în fața teșghelei ca niște conspiratori îți dau iluzia că ziua ce vine va fi o nouă aventură. și rămâi cu această iluzie o bună parte a dimineții. Vara, când ziua se anunță foarte călduroasă și circulația încă nu este mare, eram așezată la prima terasă deschisă și-mi spuneam că era de-ajuns să cobor strada Blanche pentru a ieși la plajă. Ca și pe timp de iarnă, toate amintirile proaste se risipeau în diminețile acelea.

Acest Moreau-Badmaev îmi dăduse întâlnire în zona Porte d'Orleans, într-un bar care se; numea Le Corentin. Am ajuns prima. Era deja întuneric. Era 7 seara, îmi spusese că nu putea veni mai devreme fiindcă lucra într-un birou.

Am văzut că intră un tip de vreo douăzeci și cinci de ani, înalt, brunet, care purta o haină de piele. M-a reperat imediat și s-a așezat în fața mea. Îmi fusese teamă că n-o să mă recunoască.

N-ar fi știut niciodată că mă numisem Micuța Bijou. Cine mai știa afară de mine? Și de mama mea? Ar trebui poate să-i spun, într-o bună zi.

Ca să încerc să mă limpezesc.

Mi-a zâmbit. Mi-a spus că-i fusese teamă să nu rateze întâlnirea noastră, în seara aceea fusese reținut mai târziu ca de obicei. Iar orarul lui de lucru se schimba de la o săptămână la alta.

În momentul de față lucra ziua, dar săptămână viitoare va lucra de la 10 seara la 7 dimineța.

L-am întrebat ce lucra. Capta emisiuni de radio în limbi străine și le redacta traducerea și rezumatul. Pentru un organism despre care nu înțelegeam prea bine dacă depindea de o agenție de presă sau de un minister. Fusese angajat pentru această muncă deoarece cunoștea vreo douăzeci de limbi. Eu, care nu vorbeam decât franceza, eram foarte impresionată. Mi-a spus că nu era chiar atât de greu. O dată învățate două-trei limbi, era suficient să continui pe drumul astfel bătut. Era la îndemâna oricui. Și eu ce făceam în viață? Ei bine, pentru moment, trăiam din mici îndeletniciri cu orar redus, totuși speram să găsesc ceva fix. Aveam mare nevoie de așa ceva – mai ales pentru moralul meu.

S-a aplecat spre mine și, cu voce scăzută: „De ce? Nu stai bine cu moralul?” întrebarea nu m-a șocat. De abia îl cunoșteam, dar, cu el, mă simțeam în siguranță.

„Ce cauți exact în viață?”

Părea că-și cere scuze pentru întrebarea asta vagă și solemnă. Mă fixa cu ochii lui de culoare deschisă, pe care am remarcat-o că era un albastru aproape gri. Avea mâini foarte frumoase.

„Ce caut eu în viață.” îmi luam avânt, trebuia într-adevăr să-i răspund ceva. Un tip ca el, care vorbea douăzeci de limbi, n-ar fi înțeles să nu-i răspund. „Caut. Contacte umane.”

Nu părea decepționat de răspunsul meu. Din nou, privirea aceea limpede care mă învăluia și mă făcea să-mi cobor ochii. Și mâinile frumoase, cu palmele așezate pe masă, ale căror degete le vedeam alergând pe clapele unui pian.

Eram atât de sensibilă la priviri și la mâini.

Mi-a spus: „M-a izbit un cuvânt pe care 1-ai folosit adineauri. Cuvântul „fix„.”

Nu-mi mai aminteam. Dar eram măgulită că dăduse importanță celor câteva cuvinte pe care le pronunțasem. Cuvinte atât de banale.

„Problema este să găsești un punct fix.

În clipa aceea, cu toate că era calm și vorbea liniștit, mi s-a părut a fi tot atât de anxios ca și mine. De altfel, m-a și întrebat dacă aveam senzația aceea neplăcută de a pluti, ca și cum m-ar fi luat un curent și nu mă puteam agăța de nimic.

Da, cam asta era ceea ce simțeam. Zilele urmau altor zile de care nu se deosebeau cu nimic, într-o alunecare tot atât de regulată ca aceea a covorului rulant din stația Châtelet. Eram purtată de-a lungul unui culoar interminabil și nici măcar nu eram nevoită să umblu. și totuși, într-o seară, dintr-o dată, voi vedea un mantou galben. Din toată mulțimea aceea de necunoscuți cu care până în cele din urmă mă confundam, se va desprinde o culoare pe care nu trebuia s-o scap din ochi dacă voiam să aflu ceva mai mult despre mine.

„Trebuie găsit un punct fix pentru ca viața să înceteze de a fi plutirea aceasta permanentă.” îmi zâmbea ca și cum dorea să atenueze seriozitatea vorbelor sale.

„Când vom găsi punctul fix, totul va merge mai bine, nu crezi?”

Simțeam că încearcă să-și reamintească prenumele meu. Am avut din nou chef să mă prezint spunându-i: „Mi se spunea Micuța Bijou.”

I-aș explica totul de la început. Dar am zis, simplu: „Prenumele meu este Therese.” în noaptea aceea, pe bulevard, îl întrebam care era prenumele lui și-mi răspunsese: „Fără prenume. Spune-mi, pe scurt, Badmaev. Sau Moreau, dacă preferi.” Asta m-a mirat, dar m-am gândit, mai târziu, că voia să se protejeze și să păstreze distanțele. Nu voia să stabilească o prea mare intimitate cu lumea. Poate că ascundea ceva.

Mi-a propus să trecem pe la el. Mi-ar împrumuta o carte. Locuia în grupul de imobile din fața barului Le Coent, de partea cealaltă a bulevardului Jourdan. Imobile de cărămidă, ca și cel din Vincennes unde aș vedea-o pe mama mea traversând curtea. Mergeam de-a lungul unor fațade care semănau toate între ele. La numărul 11 de pe o stradă Monticelli, am urcat pe scară până la etajul patru. Ușa dădea într-un culoar cu linoleum roșu închis. La capătul culoarului, am intrat în camera lui. O saltea chiar pe jos, și stive de cărți de-a lungul zidurilor.

Mi-a propus să mă așez pe singurul scaun, în fața ferestrei.

„Până nu uit. Trebuie să-ți dau cărțulia aia.”

S-a aplecat peste teancurile de cărți și le-a examinat atent una câte una. A scos în fine o carte care contrasta față de celelalte din cauza copertii ei roșii. Mi-a întins-o. Am deschis-o la pagina cu titlul: La hotarele vieții.

Avea aerul că se scuză. A mai spus: „Dacă te plictisește, nu ești obligată s-o citești.”

Se așezase pe marginea patului. Camera nu era luminată decât de un bec gol, fixat la capătul unui lung trepied. Becul era foarte mic și cu lumină prea slabă. Alături de pat, în loc de măsuță de noapte, un aparat de radio enorm, cu pânză. Cunoscusem unul asemănător, la Fossombronne-la-Foret. Îmi surprinsese privirea.

„Îmi place aparatul ăsta”, mi-a zis. „Mă folosesc uneori de el pentru a lucra. Când pot să lucrez la domiciliu.”

S-a aplecat și a răsucit butonul. S-a aprins o lumină verde.

Se auzea o voce surdă care vorbea într-o limbă străină.

„Vrei să știi cum lucrez?”

Luase un bloc de hârtie de scris și un pix care erau așezate pe aparatul de radio și scria pe măsură ce asculta vocea.

„E foarte ușor. Stenografiez.”

S-a apropiat și mi-a întins hârtia. Din seara aceea am păstrat mereu hârtia aceea asupra mea.

Scria puțin mai jos de semnele stenografice: Niet lang geleden slaagden matrozen er in de sirenen, enkele mijlen zuidelijk van de azoren, te vangen.

Și traducerea: „Nu demult, niște marinari au reușit să prindă niște sirene, la câteva mile la sud de Azore.” „Este în olandeză. Dar a citit cu un ușor accent flamand de la Anvers.”

A răsucit butonul ca să nu mai auzim vocea.

Lăsase aprinsă lumina verde. Iată, asta era ce lucra. I se dădea o listă cu emisiuni de ascultat, ziua sau noaptea, și trebuia să le traducă până a doua zi.

„Uneori, sunt emisiuni care vin de foarte departe. Crainici care vorbesc limbi ciudate.” îi asculta în timpul nopții, în camera lui, ca să se exerseze. Mi-l închipuiam întins pe pat, în întunericul străpuns de lumina aceea verde.

Se așezase din nou, pe marginea patului. Mi-a spus că de când locuia în acest apartament nu folosise aproape deloc bucătăria. Mai era o cameră, dar o lăsase nemobilată și nu intra niciodată acolo. De altfel, tot ascultând posturile astea străine de radio, nici nu mai știa în ce țară se afla.

Fereastra dădea spre o curte mare și spre fațadele unor imobile unde erau luminate alte ferestre, la fiecare etaj. După câțva timp, când am urmărit-o pentru prima oară pe mama mea până la domiciliul ei, eram sigură că, din camera ei, putea vedea ceea ce se vedea și de la Moreau-Badmaev. Am consultat cartea de telefon în speranța că-i voi găsi numele și am fost surprinsă de numărul oamenilor care locuiau acolo. Vreo cincizeci, dintre care vreo zece femei singure. Dar numele ei de fată nu era menționat, și nici numele de împrumut pe care-l folosise altădată, încă nu aflasem de la portăreasă că se numea Bore. Și apoi am fost din nou nevoită să consult cartea de telefon, pe

străzi. Pierdusem numărul de telefon al lui Moreau-Badmaev. La adresa lui erau tot atâtea nume ca și la adresa mamei mele. Da, atât la Vincennes, cât și la Porte d'Orleans blocurile de imobile erau aproape la fel. Numele lui: Moreau-Badmaev figura pe listă. Era dovada că nu visasem.

În seara aceea, în momentul când mă uitam pe fereastră, îmi spusese că vederea era „cam tristă”. La început simțea că se sufocă aici. Se auzeau toate zgomotele vecinilor, cei de la etajul lui și cei care locuiau deasupra și dedesubt.

O larmă neîncetată, ca și cea din închisori. Se gândise că de acum încolo era închis într-o celulă în mijlocul sutelor și sutelor de alte celule ocupate de familii sau de persoane singure ca și el. În timpul acela se întorcea dintr-o călătorie în Iran, unde pierduse obiceiul Parisului și al orașelor mari. Rămăsese acolo pentru a încerca să învețe o limbă, „persana pășunilor”.

N-o preda nici un profesor, nici măcar la Școala de limbi orientale. Deci, trebuia mers la fața locului. Făcuse călătoria aceasta în anul precedent, întoarcerea la Paris, în cartierul Porte d'Orleans, fusese grea, dar acum nu-l mai deranjau deloc zgomotele celorlalți locatari, îi era de ajuns să deschidă aparatul de radio și să răsucescă încet butonul. Și era, din nou, foarte departe. Nici nu mai avea nevoie să călătorească. Era de-ajuns să se aprindă lumina verde.

„Dacă vrei, aș putea să te învăț persana pășunilor.”

Glumise, dar fraza aceea răsunase în capul meu din cauza cuvântului: pășuni. M-am gândit că urma să părăsesc curând orașul acesta și că n-aveam nici un motiv serios să mă simt prizonieră. Toate orizonturile se deschideau în fața mea, pășuni cât vedeai cu ochii, care coborau spre mare. Pentru ultima oară, voiam să adun câteva amintiri sărmene, să regăsesc urmele copilăriei mele, ca și călătorul care păstrează în buzunar, până la sfârșit, un document de identitate expirat. Nu era mare lucru de adunat înainte de plecare.

Era ora 9 seara. I-am spus că trebuia să mă duc acasă. Data viitoare m-ar invita la masă, dacă mi-ar face plăcere. Și mi-ar fi dat o lecție de persană a pășunilor.

M-a condus până la stația de metrou. Nu mai recunoșteam cartierul Porte d'Orleans unde totuși, până la șaisprezece ani, ajungeam de fiecare dată când veneam la Paris, în timpul acela, autocarul pe care îl luasem la Fossombronna-Forêt oprea în fața barului de la Rotonde.

Încă îmi mai vorbea despre persana pășunilor.

Această limbă, îmi spunea, seamănă cu finlandeza. Era și plăcut s-o asculți. Regăseai mângâierea vântului în ierburi și freamătul cascadelor.

La început tot simțeam un miros ciudat pe scară. Venea de la mocheta roșie. Putrezea cu încetul. Se vedea deja lemnul treptelor, în mai multe locuri. Atâția oameni urcaseră scările acestea, le coborâseră în timpul când acest imobil era un hotel. Scara era abruptă și începea chiar de la poartă. Știam că mama mea locuise în acest hotel. Adresa figura în actul meu de naștere, într-o zi când consultam mica publicitate pentru a găsi o cameră de închiriat, mă mirasem să dau peste adresa aceasta la rubrica „închirieri studiouri”.

Mă prezentasem la ora indicată. Un bărbat de vreo cincizeci de ani, cu fața roșie, mă aștepta pe trotuar. M-a dus să vizitez, la primul etaj, o cameră cu o baie mică. Mi-a cerut chiria pe trei luni, „bani gheață”.

Din fericire, mai aveam ceva bani. M-a dus la localul din colțul cu bulevardul Clichy, ca să completez și să semnez hârtiile. Mi-a explicat că hotelul fusese închis, iar camerele deveniseră „studio”-uri. -> „Mama mea a locuit în hotelul ăsta.”

M-am auzit cum pronunțam cu încetul fraza aceasta și m-am mirat. Ce mă apucase? Mi-a spus, cu o voce distrată: „A, da? Mama dumitale?” La vârsta lui, ar fi putut s-o cunoască. L-am întrebat dacă se ocupase de hotel, altădată. Nu.

Îl cumpărase anul trecut cu niște asociați și făcuseră schimbări.

„Știți”, mi-a zis, „nu era prea strălucit, ca hotel.”

Și în prima seară m-am gândit că poate mama mea locuise în camera în care mă aflam. Deci declicul s-a produs în seara când căutam o cameră de închiriat și în care am văzut adresa în ziar, strada Coustou, nr. 11. Trecuse deja câțva timp de când deschideam cutia veche de biscuiți, răsfoiam agenda și carnetul de adrese, mă uitam la fotografii. Trebuie să mărturisesc că până atunci nu deschisese niciodată cutia aceea sau, dacă o făcusem, nu aveam nici o poftă să umblu prin ceea ce pentru mine nu erau decât niște hârțoage vechi. Din copilăria mea mă obișnuisem cu cutia aceea, mă urmase ca și tabloul lui Tola Soungouoff, făcuse totdeauna parte din decor.

Ba chiar adunasem în ea câteva bijuterii de doi bani. Nu ești atent la obiectele care te însoțesc de multă vreme. Și dacă ți se întâmplă să le pierzi, îți dai seama că ți-au scăpat niște amănunte. Așa cum nu-mi aminteam cum era rama tabloului lui Soungouoff. Și dacă aș fi pierdut cutia de biscuiți as fi uitat că pe capac era lipită o etichetă pe jumătate ruptă pe care încă se mai putea citi: LEFEVRE-UTILE. Nu trebuie să ai încredere în cei cărora li se spune martori.

Revenisem la punctul de plecare, dacă această adresă era menționată în actul meu de naștere ca fiind domiciliul mamei mele. Și fără îndoială locuisem și eu aici la începutul vieții mele.

Într-o seară i-am spus asta lui Moreau-Badmaev care mă conducea acasă, și mi-a zis: „Deci ai regăsit fosta ta casă de familie.”

Si am izbucnit amândoi în râs. Poarta asta acoperită de caprif oi a rămas închisă atât de mult timp încât în dosul ei au crescut buruienile și nu poți decât s-o întredeschizi și să te strecoari printre cele două canaturi, în fundul pajiștei, sub lumina lunii, castelul copilăriei noastre. Acolo, la stingă, cedrul este la locul lui. Acum, pătrundem în castel. Cu candelabrul în mână, traversăm salonul albastru și galeria unde se înșiruie portretele strămoșilor. Nimic nu s-a schimbat, toate sunt la locurile lor sub un strat de praf.

Urcăm scara cea mare. Lată-ne, în fine, la capătul culoarului, în camera copiilor. Așa se amuza Moreau-Badmaev să descrie întoarcerea mea la domeniul familial, așa cum ar fi trebuit să se petreacă în altă viață. Dar fereastra camerei mele dădea pe mica stradă Puget, mult mai îngustă decât strada Coustou și care forma cu ea un fel de triunghi. Camera mea era la vârful

acestui triunghi. Nu erau nici jaluzele, nici perdele. Noaptea, firma luminoasă a garajului, mai jos, pe strada Coustou, proiecta pe perete, deasupra patului meu, reflexe roșii și verzi. Nu mă deranja asta.

Dimpotrivă, mă liniștea. Cineva stătea de veghe pentru mine. Poate că semnalele roșii și verzi veneau de foarte departe, din epoca aceea când mama mea era în cameră, întinsă pe același pat și încercând, ca și mine, să adoarmă. Se aprindeau, se stingeau, se aprindeau, și asta mă legăna și mă făcea să alunec în somn. De ce închiriasem camera aceasta dacă aș fi putut să aleg una în alt cartier? Dar acolo n-ar fi existat semnalele astea roșii și verzi, tot atât de regulate ca și bătăile inimii și despre care-mi tot spuneam că erau singurele urme ale trecutului. ^

În toate zilele săptămânii trebuia să mă duc în zona Bois de Boulogne la niște oameni bogați unde aveam grijă de fetița lor. Găsisem slujba aceasta într-o după-amiază când mă prezentasem în ultimă instanță la o agenție de plasament pe care o alesesem la întâmplare din paginile cărții de telefon. Agenția Taylor.

Un bărbat roșcovan cu mustață, îmbrăcat într-un costum cu carouri, mă primise într-un birou cu lambriuri întunecate. Mă invitase să iau loc.

Am avut curajul să-i spun că era prima oară când căutam acest gen de slujbă.

„Vreți să vă părăsiți studiile?” întrebarea aceasta mă mirase, îi spuseseam că nu studiam.

„Când v-am văzut intrând, m-am gândit că sunteți studentă.”

Pronunțase cuvântul acesta cu atât respect încât m-am întrebat ce lucru minunat îi evoca, și am regretat cu adevărat că nu eram studentă.

„Am poate ceva pentru dumneata. Trei ore pe zi. Un copil de supravegheat.”

Am avut deodată impresia că nu se mai prezenta nimeni la această agenție Taylor și că domnul acesta roșcovan își petrecea lungile dupăamieze singuratic așezat la birou, visând la studente. Pe un perete, la stingă mea, era un panou mare unde erau desenați cu precizie bărbați în costum de majordom și de șofer, femei în uniformă de asistentă și de infirmieră, așa-mi părea.

Și în josul panoului era scris cu litere mari, negre: AGENȚIA ANDRE TAYLOR.

Mi-a zâmbit. Mi-a spus că panoul acela era acolo de pe vremea tatălui său și că puteam fi liniștită, nu aveam nevoie de uniformă. Oamenii la care trebuia să mă prezint locuiau în zona Neuilly și căutau pe cineva care să se ocupe de fetița lor la sfârșitul după-amiezelor.

Prima dată când am fost la ei, era pe timp de ploaie, în noiembrie. Nu dormisem toată noaptea și mă întrebam cum mă vor primi. Bărbatul de la agenție îmi spusese că erau destul de tineri și-mi dăduse o hârtie pe care le scrisese numele și adresa: Valadier, bulevardul Maurice Barres, nr. 70. Ploaia care cădea, începând de dimineață, mă îmbia să părăsesc această cameră și acest oraș. De îndată ce aș avea ceva bani, aș pleca în Midi și chiar mult mai departe, spre sud. Încercam să mă agăț de această perspectivă, și să nu mă scufund pentru totdeauna. Trebuia să fac pluta, să mai am ceva răbdare. Dacă

mă prezentasem la agenția Taylor era într-un ultim reflex de supraviețuire. Altfel n-aș fi avut curajul să mă dau jos din patul meu și să ies din camera mea. Aveam încă în minte panoul care era agățat pe peretele agenției. S-ar fi mirat mult domnul roșcovan dacă i-aș fi spus că, pe mine, nu mă deranja să port o uniformă de asistentă sau, mai ales, de infirmieră. Uniforma m-ar fi ajutat să-mi recapăt curajul și răbdarea ca un corset datorită căruia poți umbla drept în continuare. Oricum, n-aveam de ales. Până atunci mai găsisem pe rând, cu puțin noroc, două posturi de vânzătoare, provizorii, unul la magazinul Trois-Quartiers, și altul într-o parfumerie pe Marile Bulevarde. Dar agenția Taylor mi-ar găsi poate un post mai stabil. Nu-mi făceam iluzii despre posibilitățile mele. Nu eram o artistă, cum fusese mama mea. Când eram la Fossombronne-la-Forêt, lucram la Hanul Verde, pe Strada Mare. Erau mulți clienți la hanul acesta, deseori lume care venea de la Paris. Treaba nu era prea obositoare. La bar, la sufragerie, uneori la recepție. Iarna aprindeam în fiecare seară focul cu lemne în mica încăpere lambrisată, lângă bar, unde se puteau citi ziare și se jucau cărți. Am lucrat acolo până la șaisprezece ani.

Ploaia stătuse când am luat metroul din Place Blanche. Am coborât la Porte-Maillot și aveam un sentiment de teamă. Cunoșteam cartierul.

Mi-am spus că poate visasem că îi vizitam pentru prima oară pe oamenii aceia. și acum, trăiam ceea ce visasem: metroul, mersul până la locuința lor și iată de ce aveam senzația că totul îmi era deja cunoscut. Bulevardul Maurice Barres se întindea de-a lungul pădurii Boulogne și, pe măsură ce înaintam, acea senzație devenea din ce în ce mai puternică și în cele din urmă eram îngrijorată. Dar acum, dimpotrivă, mă întrebam dacă nu visez. M-am ciupit de braț, mi-am dat o palmă peste frunte ca să încerc să mă trezesc. Uneori, știam că eram într-un vis, că mă amenința o primejdie, dar situația nu era prea gravă pentru că puteam să mă trezesc dintr-o clipă în alta. Într-o noapte, fusesem chiar condamnată la moarte – era în Anglia și trebuia să fiu spânzurată a doua zi de dimineață – mă însoțiseră până la celula mea, dar eram foarte calmă, le zâmbeam, știam bine că o s-o șterg englezește și că o să mă trezesc în strada Coustou.

Trebuia să trec de un grilaj și s-o iau pe o alee cu pietriș. Am sunat la numărul 70, la poarta unei case boierești. A venit să-mi deschidă o femeie blondă și mi-a spus că se numea dna Valadier. Părea că se jenează să zică „doamnă”, ca și cum denumirea aceasta nu i se potrivea, dar era obligată s-o folosească în viața de fiecare zi. Mai târziu, când tipul de la agenția Taylor m-a întrebat: „Așadar, ce părere ai despre dl și dna Valadier?”, i-am răspuns: „Este o pereche frumoasă.” Și părea că răspunsul meu îl miră.

Aveau vreo treizeci și cinci de ani și unul, și celălalt. El, un brunet înalt cu vocea foarte blândă și destul de elegant, soția lui, o blondă de o nuanță cenușie. Erau așezați amândoi pe divan unul lângă altul, tot atât de jenați ca și mine. Ceea ce mi-a trezit curiozitatea era că aveau aerul de a se fi instalat doar provizoriu în imensul salon de la primul etaj unde – în afara divanului și a unui singur fotoliu – nu era nici o mobilă.

Și nici un tablou pe pereții albi.

În după-amiaza aceea am făcut o scurtă plimbare, micuța și eu, pe partea cealaltă a bulevardului, pe aleile care mărginesc Jardin d'Acclimatation. Tăcea, dar părea că are încredere în mine, ca și cum nu era prima oară când umblam împreună. Și eu aveam impresia că o cunoșteam bine și că aș fi parcurs deja aleile acelea cu ea.

Când ne-am întors acasă, a vrut să-mi arate camera ei, la etajul al doilea, o cameră mare ale cărei ferestre dădeau spre copacii din Jardin d'Acclimatation. Lambriurile și cele două vitrine încastrate de o parte și de alta a șemineului m-au făcut să mă gândesc că acea cameră fusese altădată un salon sau un birou, dar niciodată o cameră de copil. Nici patul ei nu era un pat de copil, ci un pat foarte larg cu montanți tapisați. Și într-una dintre vitrine erau expuse piesele unui joc de șah din fildeș. Fără îndoială că patul tapizat și piesele de șah erau deja în casă la sosirea dlui și a dnei Valadier, printre alte „obiecte pe care locatarii precedenți le uitaseră sau nu avuseseră timpul să le ia cu ei. Micuța nu-și lua ochii de la mine. Voia poate să știe ce credeam eu despre camera ei. „Ai mult loc aici”, i-am spus în cele din urmă, și a clătinat din cap fără prea multă convingere. A venit și mama ei.

Mi-a explicat că nu locuiau în casa aceasta decât de câteva săptămâni, dar nu mi-a precizat unde erau înainte. Micuța mergea la o școală foarte apropiată de aici, în strada Fermei, și trebuia s-o iau de acolo, în fiecare după-amiază, la ora

4 și jumătate.

Este sigur că în clipa aceea i-am zis: „Da, doamnă.” Și imediat i-a apărut pe față un surâs ironic. „Nu-mi spune doamnă. Spune-mi. Vera.” Avusese o ușoară ezitare, ca și cum ar fi inventat acest prenume. Mai înainte, când mă întâmpinase, o luasem drept o englezoaică sau o americană, dar, acum îmi dădeam seama, avea accentul parizian, acel accent despre care se spune, în romanele foarte vechi, că e cel al periferiilor.

„Vera e un prenume foarte frumos”, i-am zis.

„Crezi?”

A aprins lampa pe măsuta de noapte și mi-a spus: „Nu e destulă lumină în camera asta.”

Micuța, lungită pe parchet la picioarele uneia dintre vitrine, se rezema pe coate și răsfoia, serioasă, un caiet de școlar. „Nu prea e practic”, mi-a precizat mama ei, „ar trebui să-i găsim un birou ca să-și poată face temele.” Aveam același sentiment ca adineauri când mă primiseră în salon: Valadierii erau instalați în această casă ca într-un camping. A remarcat cu siguranță mirarea mea pentru că a adăugat: „Nu știu dacă vom rămâne multă vreme aici.

De altfel, soțului meu nu-i prea plac mobilele.” îmi zâmbea, tot cu zâmbetul acela ironic. M-a întrebat unde locuiam eu. I-am explicat că găsisem o cameră într-un fost hotel.

„A, da. Și noi am locuit la hotel, multă vreme.”

Voia să știe în ce cartier.

„In apropiere de Place Blanche.” „Dar este cartierul copilăriei mele”, mi-a zis, încruntând ușor din sprâncene. „Am stat în strada Douai.” în acel moment semăna atât de mult cu americancele acelea blonde și reci, acele eroine din

filmele polițiste, că m-am gândit că vocea îi era dublată – ca la cinema – atât de mirată eram auzind-o că vorbește franțuzește.

„Când veneam acasă de la liceul Jules Ferry, înconjuram un grup de case și treceam prin Place Blanche.” Nu mai fusese de multă vreme în cartier. Louise timp de ani și ani la Londra. Acolo îl cunoscuse pe soțul ei. Micuța nu ne mai dădea nici o atenție. Era tot întinsă pe jos și scria în alt caiet, fără să se întrerupă, cu un aer preocupat. „își face lecțiile, mi-a zis. Ai să vezi. la șapte ani, are aproape un scris de adult.” Se făcuse noapte și totuși era de abia ora 5. Tăcerea din jurul nostru, aceeași tăcere pe care o cunoscusem la Fossombronne-la-Foret, la aceeași oră și la aceeași vârstă cu micuța. Cred că aveam și eu, la vârsta aceea, un scris de adult. Primisem o ceartă pentru că nu mai scriam cu tocul, ci cu un pix.

Din curiozitate, m-am uitat cu ce scria fetița: un pix. La școala ei, în strada Fermei, se dădea desigur voie elevilor să folosească pixurile bic transparente și cu capișoane negre, roșii sau verzi.

Știa oare să facă majusculele? În orice caz, cred că nu mai învățau scrierea cu gros și subțire.

M-au însoțit până la parter. Pe partea stângă, o ușă cu două canaturi era deschisă și dădea într-o încăpere mare, goală în fundul căreia era un birou. Dl Valadier era așezat pe un colț al biroului și vorbea la telefon. O lustră arunca o lumină vie. Vorbea într-o limbă cu consonanțe ciudate pe care doar Moreau-Badmaev ar fi putut-o înțelege, poate persana pășunilor. Păstra o țigaretă în colțul buzelor. Mi-a făcut un semn cu brațul.

„Un salut din partea mea pentru Moulin Rouge”, mi-a șoptit ea, și mă fixa cu o privire tristă, ca și cum m-ar fi invidiat pentru că mă întorceam în cartierul acela.

„La revedere, doamnă.” îmi scăpase, dar m-a corectat.

„Nu. La revedere, Vera.”

Atunci am repetat: „La revedere, Vera.” Era într-adevăr prenumele ei sau îl alesese pentru că prenumele adevărat nu-i plăcea, într-o seară cu gânduri negre, în curtea liceului Jules Ferry?

Înainta spre poartă cu un mers mlădios, mersul blondelor reci și misterioase.

„însoțește-o pe domnișoara câțiva pași”, i-a spus fetei ei. „Ar fi drăguț din partea ta.”

Micuța a clătinat din cap și mi-a aruncat o privire neliniștită.

„Când se lasă noaptea, o trimit deseori să înconjoare grupul ăsta de case. O distrează.

Îi dă impresia că este un om mare. Într-o seară a dorit chiar să mai facă un al doilea tur. Vrea să se exerseze ca să nu-i mai fie frică.”

De acolo, din fundul camerei, se auzea vocea blinda a dlui Valadier, între momente lungi de tăcere și, de fiecare dată, mă întrebam dacă își terminase convorbirea telefonică.

„Curând n-o să-ți mai fie frică de întuneric și nu va mai trebui să lăsăm lumina aprinsă până adormi.”

Dna Valadier a deschis ușa de la intrare. Când am văzut că micuța se pregătea să iasă îmbrăcată doar în fustă și în cămașă, am zis: „Poate c-ar trebui să-ți iei o haină.”

A părut mirată și aproape ușurată că-i dădeam sfatul acesta și s-a întors spre mama ei.

„Da, da. Du-te și ia-ți o haină.”

A urcat foarte repede scara. Dna Valadier mă privea fix cu ochii ei de culoare deschisă.

„Îți mulțumesc”, mi-a spus. „Vei putea cu siguranță să ai grijă de ea. Nu prea ne descurcăm câteodată, eu și soțul meu.”

Mă fixa în continuare cu o privire care-mi dădea impresia că o va apuca plânsul. Cu toate astea, fata îi rămânea impasibilă și în colțul ochilor ei nu apărea nici o lacrimă.

Trecusem de grupul de case. I-am spus micuței: „Acum, poate c-ar trebui să te întorci acasă.”

Dar ea voia să mă însoțească și mai departe.

I-am explicat că trebuie să iau metroul.

Pe măsură ce mergeam de-a lungul bulevardului, mi se părea că mai mersesem deja pe același drum. Copacii din Bois de Boulogne, mirosul frunzelor veștede și al pământului umed îmi aminteau de ceva. Cu puțin timp înainte, avusesem același sentiment în camera micuței. Lucrul pe care dorisem să-l uit până acum, sau mai degrabă lucrul la care evitam să mă gândesc, așa cum te silești să nu privești înapoi de teama amețelii, lucrul acesta avea să reapară treptat și acum eram pregătită să-l privesc în față. Mergeam pe aleea de lângă Jardin d'Acclimatation și micuța m-a luat de mână ca să traversăm bulevardul în direcția porții Maillot.

„Locuiești departe?” îmi pusese această întrebare ca și cum ar fii sperat că o s-o iau la mine. Ajunsesem la gura!

Metroului. Am simțit că n-aveam decât să-i spun' o vorbă ca să mă urmeze și să coboare treptele și să nu se mai întoarcă la părinții ei. O înțelegeam bine. Mi se părea chiar că era un lucru firesc.

„Acum sunt eu cea care trebuie să te conduc.”

Apărut dezamăgită la perspectiva de a se întoarce acasă. Dar i-am spus că, săptămâna viitoare, o voi lua cu mine în metrou. Mergeam pe alee în sens invers. Era la două sau trei săptămâni după ce mi se păruse că-mi recunosc mama pe culoarele stației Chatelet. Îmi închipuiam că la ora aceea ea traversa curtea blocului de imobile, la celălalt capăt al Parisului, cu mantoul ei galben. Pe scară, se oprea la fiecare etaj. Întâlnire ratată. Lucrul pierdut nu va mai fi găsit niciodată. Poate, peste douăzeci de ani, micuța, ca și mine, își va regăsi părinții, într-o seară, la ora de vârf, pe aceleași culoare unde sunt indicate corespondențele.

Una din ușile cu geamuri de la parter era luminată, cea de la camera din care telefona cu puțin înainte dl Valadier. Am sunat, dar nu venea nimeni să deschidă. Micuța era foarte liniștită, ca și cum era obișnuită cu asemenea situații. După un moment, mi-a spus: „Au plecat”, și a zâmbit, ridicând din umeri. Mă gândeam s-o aduc la mine ca să petreacă noaptea, și mi-a ghicit cu

siguranță gândurile. „Da. Sunt sigură că au plecat.” Voia să mă înștiințeze că nu mai aveam nimic de făcut aici, dar, ca să fiu cu conștiința împăcată, m-am apropiat de ușa cu geamuri luminate și m-am uitat prin geam. Încăperea era „i goală. Am sunat, iarăși, în fine, a venit cineva să deschidă, și în clipa când o rază de lumină apărea prin ușa întredeschisă, pe fața micuței s-a putut citi o teribilă dezamăgire. Era tatăl ei.

Purta un palton.

„Erați de mult aici?” ne-a întrebat cu un ton politicos și indiferent. „Doriți să intrați?”

Ne vorbea ca unor vizitatori care ar fi sunat pe neașteptate.

S-a aplecat spre micuță: „Așadar, ai făcut o plimbare bună?”

Ea n-a răspuns.

„Soția mea a plecat la masă la niște prieteni, mi-a zis, și tocmai plecam și eu într-acolo.”

Micuța șovăia să intre. Mi-a aruncat o ultimă privire în timp ce îmi spunea „Pe mâine” cu o voce neliniștită, ca și când n-ar fi fost sigură că voi mai veni. Dl Valadier a schițat un zâmbet vag. Apoi ușa s-a închis în urma lor.

Rămâneam nemișcată, de partea cealaltă a bulevardului, sub copaci. La etajul al doilea s-a aprins lumina la fereastra camerei micuței. Curând după aceea l-am văzut pe dl Valadier ieșind și mergând în pas grăbit. S-a urcat într-o mașină neagră. Era probabil singură în toată casa și lăsa lumina aprinsă ca să adoarmă. M-am gândit că avusesem noroc: puțin mai târziu n-ar mai fi venit nimeni să ne deschidă.

Într-o duminică, cea a săptămânii în care începusem să am grijă de micuță – sau în duminica următoare – m-am întors la Vincennes.

Am preferat să mă duc mai devreme ca de obicei, înainte de căderea nopții. De data asta am coborât la capătul liniei, la stația Château-deVmcennes. Era soare în duminica aceea de toamnă și am avut din nou, trecând prin fața castelului și intrând pe strada Cartierului Cavaleriei, impresia că mă găsesc într-un oraș de provincie. Eram singură pe stradă și auzeam în spatele meu, dincolo de zid, la începutul străzii, zgomotul ritmic al unor copite de cal.

Atunci, am visat la ceea ce ar fi putut fi: după ani și ani de absență, coborâsem din tren într-o gară mică, cea a Țării Natale. Aceste două cuvinte trebuiau să corespundă unui lucru care mi-era foarte apropiat sau care îmi evoca o amintire. La urma urmelor, și eu, în copilăria mea, cunoscusem o gară de țară, unde sosisem de la Paris, cu acea etichetă pe care fusese scris numele meu, și pe care o purtam de gât.

A fost de-ajuns să văd blocul de imobile în capătul străzii ca visul să se risipească. Nu era nici o țară natală, ci o suburbie unde nu mă aștepta nimeni.

Am trecut de grilaj și am bătut la ușa portăresei. A scos capul prin ușa întredeschisă. Părea că mă recunoaște, deși nu vorbisem cu ea decât o singură dată. Era o femeie destul de tânără, cu părul închis la culoare, foarte scurt.

Purta un capot de lână roz.

„Voiam să vă întreb ceva despre dna.

Bore.”

Șovăisem asupra numelui și mă temeam că nu va mai ști despre cine era vorba. Dar de data asta n-a mai avut nevoie să consulte lista de locatari care era fixată pe ușă.

„Cea de la patru A?” „Da.”

Reținusem bine numărul etajului. De când cunoșteam acest număr, mi-o închipuisem deseori urcând scările cu un pas din ce în ce mai lent. Într-o noapte, am visat-o chiar cum cădea în casa scării și, la deșteptare, n-aș fi putut spune dacă era o sinucidere sau un accident. Sau dacă nu-i dădusem brânci chiar eu.

„Ați mai fost, parcă, și altădată.” „Da.” îmi zâmbea. Aveam o mutră care-i inspira încredere.

„Știți că a făcut iar o figură de-ale ei.”

O spusese pe un ton indiferent, ca și cum nimic nu putea s-o mai mire din partea femeii de la patru A.

„Sunteți din familie?”

Mi-a fost frică să spun că da. Ca să nu atrag asupra mea vechiul blestem, vechea lepră.

„Nu. Nici gând.”

Mă ferisem, la timp, de a intra pe un teren mocirlos.

„Cunosc niște persoane din familia ei”, i-am spus. „Și m-au trimis ca să afle ce mai e nou cuea.” „Ce-aș putea să vă spun ce să fie nou? Știți, este tot așa.”

Ridica din umeri.

„Acum nici nu mai vrea să-mi vorbească.

Sau caută orice pretext ca să mă repeadă.”

Acest ultim cuvânt mi s-a părut cât se poate de drăguț și de inofensiv. Am văzut reapărând, după toți acești ani, ca și cum urca din nou din adâncuri, fața schimonosită de furie, cu ochii dilatați, aproape cu spume la gură. Și vocea care răgușea scuișând valuri de insulte. Un străin nu și-ar fi putut imagina această schimbare bruscă pe o față atât de frumoasă. Am simțit cum mă cuprindea din nou frica.

„Veneți ca s-o vedeți?” „Nu.” ' „Ar trebui să le spuneți membrilor familiei. Nu-și mai plătește chiria.”

Cuvintele acestea, poate și cartierul în care veneam în fiecare după-amiază după fetiță, m-au dus cu gândul la un apartament, în apropierea pădurii Boulogne, de care-mi aminteam fără să vreau: încăperea mare cu cele trei trepte acoperite cu pluș, tabloul lui Tola Sounouroff, camera mea încă mai mică decât a fetiței. În timpurile acelea, cum făcea să-și plătească chiria?

„Va fi greu s-o dea afară. Și, pe urmă, este bine cunoscută în cartier. Are chiar o poreclă.” „Care?”

Eram într-adevăr curioasă să aflu. Și dacă era aceeași care îi fusese dată acum douăzeci de ani?

„I se spune „Nemuritoarea.”

O spusese drăguț, ca și cum era vorba de o poreclă afectuoasă.

„Uneori lasă impresia că este pe moarte, și apoi, a doua zi, este viaie și amabilă, sau îți aruncă în față o măgărie.”

Pentru mine acea poreclă dobândea alt înțeles. Crezusem că murise în Maroc și acum descopeream că înviase, undeva, într-o suburbie.

„Locuiește de mult aici?” am întrebat-o.

„O, da! A venit aici cu mult înaintea mea.

Trebuie să fie mai mult de șase ani.”

Așadar, ea trăia în acest imobil în timp ce eu eram încă la Fossombronne-la-Forêt. Îmi aminteam de un teren părăsit, nu departe de biserică, unde creșteau iarba și mărăcinii. Joia după-masă ne distram ascunzându-ne sau pătrunzând cât mai departe în acea junglă care se numea „Câmpul Neamțului”. Fuseseră găsite acolo o cască și un bluzon militar pe jumătate putrezit pe care un soldat le lăsase cu siguranță acolo, la sfârșitul războiului, dar toată lumea se temea să nu-i găsească după aceea și scheletul. Nu înțelegeam ce voia să spună cuvântul Neamț. Frederique, femeia care o cunoscuse pe mama și mă adăpostise în casa ei, lipsea în ziua în care o întrebam pe prietena ei, bruneta cu față de boxer, ce voia să însemne Neamț. Crezuse poate că acest cuvânt mă va speria și voia să mă liniștească. Mi-a zâmbit și mi-a spus că li se spunea așa germanilor, dar nu era chiar ceva rău. „Și mamei tale i se zicea „Nemțoaica”. Era o glumă.” Frederique fusese nemulțumită că bruneta îmi destăinuise asta, dar nu-mi dăduse nici o explicație. Era o prietenă a mamei mele. Se cunoscuseră probabil în timpul când mama mea era „dansatoare”. Se numea Frederique Chatillon. În casa de la Fossombronne-la-Forêt erau tot timpul prietene de-ale ei, chiar și în absența ei: Rose-Marie, Jeannette, Madeleine-Louise, altele cărora le-am uitat numele și bruneta care o cunoscuse și ea pe mama când era „dansatoare” și care n-o iubea.

„Trăiește singură?” am întrebat-o pe portăreasă.

„O bună bucată de timp, era un bărbat care venea să o vadă. Avea o treabă în legătură cu caii, pe-aici. Un domn care avea tipul nordafrican.” „Și nu mai vine?” „Nu în ultimul timp.” începea să mă privească oarecum bănuitor, din cauza întrebărilor mele. Am fost ispitită să-i spun totul. Mama mea venise la Paris când era mică. Se ocupase cu dansul, îi spuneau Nemțoaica. Mie mi se spusese Micuța Bijou. Era prea lung și prea complicat de povestit, acolo, afară, în curtea aceea de imobil.

„Problema este că îmi datorează două sute de franci.”

Țineam totdeauna banii asupra mea, într-o punguță de pânză legată de mijloc cu un cordon. Am scotocit în punguță, îmi rămăseseră o hârtie de o sută de franci, una de cincizeci de franci și niște mărunțiș. I-am întins cele două hârtii spunându-i că voi reveni să-i aduc și restul.

„Mulțumesc mult.”

Le-a strecurat la repezeală într-unul din buzunarele capotului.

Neîncrederea se topise dintr-o dată. Puteam s-o întreb orice despre Nemuritoare.

„Pentru chirie. Vă voi spune când veți reveni.”

N-aveam de fapt intenția de a reveni. Ce aș fi aflat mai mult? Și la ce bun?

„I-au tăiat de mai multe ori electricitatea. Și de fiecare dată îmi zic că e mai bine pentru ea.

Pentru că folosește o cuvertură electrică. Este periculos.”

Mi-am închipuit-o băgând în priză firul cuverturii ei electrice, îi plăcuseră totdeauna accesoriile de felul ăsta, care par foarte moderne, un timp oarecare, după care cad în desuetudine sau devin obiecte de folosință curentă. Mi-am amintit că în epoca aceea, mai fericită pentru ea, când locuiam în apartamentul cel mare, lângă Bois de Boulogne, cineva îi adusese o cutie îmbrăcată în piele verde mulțumită căreia se putea asculta radioul. Am înțeles, mai târziu, că era primul aparat cu tranzistori.

„Ar trebui s-o sfătuiți să nu mai folosească cuvertura electrică.”

Dar nu, nu era atât de simplu. Ascultase ea oare, vreodată în viață, de cineva care o sfătua de bine? Și, oricum, era prea târziu.

„Nu știți cum se numește omul care venea s-o vadă?”

Păstrase o scrisoare de la el, pe care o trimisese cu trei luni în urmă ca să plătească chiria.

Am văzut-o, prin ușa întredeschisă, cum scotocea într-o cutie mare, printre hârtii.

„N-o mai găsesc. Și, oricum, cred că nu va mai veni omul acesta.”

Fără îndoială că lui îi telefona, seara, din cabină. După doisprezece ani îi mai rămânea, ca prin minune, cineva pe care putea conta. Dar și pe el îl descurajase cu timpul. Deja, pe vremea când mi se spunea Micuța Bijou, i se întâmpla să rămână zile întregi în camera ei, despărțită de lume, fără să vadă pe rumeni, nici măcar pe mine, și, după câțva timp, nu mai știam dacă era încă acolo, sau dacă mă părăsise în acel imens apartament.

„Cum este, acasă la ea?” am întrebat.

„Două camere mici și o bucătărie cu un dus.”

Erau multe șanse ca salteaua să fi fost așezată chiar pe jos, în apropierea prizei electrice, în felul ăsta îi era mai ușor să bage firul cuverturii electrice în priză.

„Ar fi trebuit să urcați. Ar fi o surpriză pentru ea venirea cuiva în vizită.”

Dacă ne întâlneam față în față, nici n-ar fi știut cine eram. Uitase de Micuța Bijou și de toate speranțele pe care și le pusese în mine în timpul când îmi dăduse numele acesta. Din nefericire pentru ea, nu ajunsese o mare artistă.

„Puteți să-mi faceți un serviciu?”

Scotocea în cutia cea mare și-mi întindea un plic.

„Este o nouă înștiințare pentru chiria ei. Nu îndrăznesc să i-o dau, pentru că mă va insulta iarăși.”

Am luat plicul și am traversat curtea, în clipa nd eram gata să trec de poarta scării A, am simțit o greutate în apropierea inimii, care-mi tăia răsuflarea. Era o scară cu trepte de ciment și cu balustradă de fier, cum se găsesc prin școli sau prin spitale. La fiecare etaj, un geam mare răspândea o lumină strălucitoare, aproape albă.

M-am oprit la primul etaj. De fiecare parte câte o ușă, și încă una la mijloc, din același lemn de culoare închisă, cu numele locatarilor, încercam să-

mi redobândesc suflul, dar greutatea era din ce în ce mai mare și mi-a fost teamă să nu mă sufoc. Ca să mă calmez, mi-am imaginat care ar putea fi numele, pe ușa ei. Cel adevărat sau cel care fusese numele ei de artistă? Sau, pur și simplu: NEMȚOAICA sau NEMURITOAREA. Pe vremea când eu mă numeam Micuța Bijou și mă întorceam singură în imobil, în apropiere de Bois de Boulogne, rămâneam mult timp în ascensor. Era protejat de un grilaj negru și, pentru a intra, trebuia să împing ușile batante cu geamuri, înăuntru erau o banchetă de piele roșie, geamuri de fiecare parte, un glob luminos în tavan. S-ar fi zis că era o cameră. De ascensor îmi amintesc cel mai clar.

La al doilea etaj am simțit iar greutatea aceea care mă sufoca. Atunci am încercat să-mi aduc aminte de cealaltă scară, cu covorul său roșu foarte gros și cu drugi de aramă. O singură ușă mare cu două canaturi la fiecare etaj. Albă.

M-a luat amețeala. Mă depărtam cit mai mult l de balustradă, mă lipeam aproape de perete. |

Dar eram hotărâtă să urc până la capăt. O auzeam din nou pe dna Valadier – sau mai degrabă Vera – spunându-mi despre fetiță: „Face, de una singură, înconjurul grupului de case, noaptea. Vrea să se exerseze ca să nu-i mai fie frică.” Ei bine, și cu mine era la fel. Aș continua să urc, aș merge până la ușa Nemuritoarei și aș suna scurt și repetat, până când mi-ar deschide.

Și, în clipa când s-ar deschide ușa, mi-aș regăsi tot calmul și i-aș spune pe un ton nepăsător: „N-ar trebui să te mai folosești de o cuvertură electrică. E ceva complet idiot.” Și aș observa, indiferentă, cum mânia îi albește și îi deformează fața. Îmi aminteam că nu prea îi plăcea să i se vorbească despre amănunte prozaice.

Dar asta era în epoca apartamentului celui mare, când voia să rămână misterioasă.

Ajunsesem la etajul patru. Și aici erau trei uși, dar vopseaua de pe ele era scorjită, ca și zugrăveala de pe pereți, un bej murdar. Din tavan atârna un bec aprins. Pe ușa din stingă era fixată cu scotch o foaie de hârtie cu pătrățele pe care era scris, cu un scris mare, dezordonat, cu cerneală neagră: BORE.

Am avut impresia că nu urcasem o scară, ci coborâsem în fundul unui puț. Trebuiseră să treacă doisprezece ani pentru ca ușa albă cu două canaturi să devină ușa asta veche scorjită, sub lumina lividă a unui bec, și pentru ca mica placă aurită pe care era gravat: CONTESA SOMA O'DAUYE să nu mai fie decât o foaie de hârtie de școlar purtând doar acest nume modest: BORE.

Stăteam în fața ușii, fără să sun. Deseori, când mă întorceam singură în apartamentul cel mare de lângă Bois de Boulogne și sunam, nu-mi deschidea nimeni. Atunci coboram scara și mă duceam să telefonez dintr-un local, puțin mai departe, pe bulevard. Patronul se uita la mine amabil, clienții la fel. Se lămuriseră, de bună-seamă. Într-o zi, unul dintre ei a zis: „Este fetița de la 129.”

N-aveam bani și nu mă puneau să plătesc convorbirea. Intram în cabina telefonică. Aparatul era fixat în perete, prea sus pentru mine și trebuia să mă înalț pe vârful picioarelor ca să formez numărul: PASSY1389. Dar nu răspundea nimeni la contesa Sonia O'Daue. Pentru o clipă am fost tentată să sun. Eram aproape sigură că ar fi venit să deschidă, în primul rând,

apartamentul era prea mic pentru ca zgomotul soneriei să se piardă în depărtare, ca în încăperile înșiruite din PASSY 1389. Și apoi vizitatorii erau rari și ea pândea orice eveniment care i-ar fi întrerupt singurătatea. Sau, poate că mai spera încă în vizita aceluia bărbat care nu mai venea de câțva timp – domnul de tip nord-african. Dar poate că accesele acelea de sălbăticie, care o apucau când și când și o făceau să se închidă în camera ei sau să dispară mai multe zile, se agravasera în timpul ultimilor doisprezece ani.

Am pus plicul pe preș. Apoi am coborât scara foarte repede și, la fiecare etaj, mă simțeam mai ușoară, ca și cum aș fi scăpat dintr-o primejdie, în curte, mă miram că pot respira. Ce ușurare să umbli pe un sol tare, pe un trotuar care te liniștește. Adineauri, în fața ușii, ar fi fost de-ajuns un gest, un pas, ca să alunec în mocirlă.

Mai aveam destul mărunțiș ca să iau metroul, în vagon, m-am lăsat să cad pe banchetă. Osenzație de oboseală extremă și de apăsare urmase euforiei pe care o simțeam îndepărtându-mă de imobil. Degeaba încercam să judec, să-mi spun că femeia aceea căreia i se spunea Nemuritoarea nu mai avea nimic de-a face cu mine și că nici nu m-ar fi recunoscut dacă ne-am fi găsit față-n față, nu reușeam să scap de starea proastă în care mă aflam. Am depășit stația Nation, unde ar fi trebuit să schimb metroul și, deoarece simțeam din nou acea greutate în respirație, am urcat la aer liber.

Eram în fața Gării Lyon. Era deja noapte și acele ceasului celui mare arătau ora 5. Aș fi vrut să mă sui într-un tren și să ajung a doua zi dis-dimineață în Midi. Nu era de-ajuns că am ieșit din imobil fără să fi sunat la ușă. Trebuia să părăsesc Parisul cât mai curând posibil.

Din păcate, nu mai aveam bani pentru un loc în tren. Dădusem portăresei tot ce mai aveam în punguță. Ce idee ciudată de a fi vrut să plătesc datoriile Nemuritoarei. Dar îmi aduceam aminte că, în apartamentul cel mare aproape de Bois de Boulogne, eu eram singura pe care o chema când nu se simțea bine. După absențe care durau mai multe zile, reapărea cu fața umflată și ochii rătăciți. De fiecare dată, era în același moment. Ora 5 după-amiază. Și în același loc. În salon, pe cele trei trepte acoperite cu pluș, și care formau un fel de estradă unde așezase niște perne. Era întinsă pe perne, își ascundea fața în palme. Și când mă auzea că vin, îmi spunea mereu aceeași frază: „Masează-mi gleznele.” Mai târziu, la Fossombronne-la-Forêt, mă trezeam brusc tresărind. Auzisem în visul meu vocea răgușită care-mi zicea: „Masează-mi gleznele.” Și, timp de câteva minute, credeam că sunt în apartamentul cel mare. Totul avea să înceapă din nou.

Nu aveam curajul să cobor în metrou. Preferam să mă întorc acasă pe jos. Dar eram atât de cufundată în gândurile mele că umblam la întâmplare. Curând, mi-am dat seama că mă învârteam în cerc pe cele câteva străzi cu imobile masive care se încrucișează, puțin dincolo de gară. Apoi, la capătul uneia din ele, mă găseam din nou pe bulevardul Diderot, de unde se vede mișcarea de du-te-vino a călătorilor, în jurul gării, și firmele luminoase: Cafe Europeen.

Hotel Terminus. Mi-am zis că ar fi trebuit să închiriez o cameră în cartierul acesta. Dacă locuiești în apropierea unei gări, asta îți schimbă cu totul viața. Ai impresia că ești în trecere.

Nimic nu este niciodată definitiv, într-o bună zi, te sui într-un tren. Sunt cartiere deschise spre viitor. Și totuși, cadranul ceasului celui mare îmi evoca ceva foarte îndepărtat. Cred că, pe acest cadran, învățasem eu să citesc ora, pe vremea când numele meu era Micuța Bijou. În epoca aceea, luam deja metroul. Linia era directă de la Porte Maillot la Gara Lyon. Paisprezece stații pe care le număram, una câte una, ca să nu mă înșel. Și coboram la Gara Lyon, cum făcusem și adineauri. Când ajungeam în vârful scărilor, verificam pe cadranul ceasului celui mare dacă nu eram în întârziere. Mă aștepta în fața gurii metroului. Sau uneori la terasa Cafe Europeen.

Era unchiul meu, fratele sau fratele vitreg al mamei mele. În orice caz, așa mi-1 prezentase.

Și, la telefon, o auzeam deseori spunând: „Se va ocupa fratele meu de asta. Vi-1 voi trimite pe fratele meu.” în timpul absențelor mamei mele, se ocupa uneori de mine. Rămânea să doarmă în apartament. Mă ducea dimineața la școală. Peste puțin timp mă duceam singură și din ce în ce mai rar. Joia și duminica luam metroul până la Gara Lyon ca să-1 întâlnesc. La început, venea să mă ia dimineața de la apartament. Mama îi spusese că nu era nevoie să se deranjeze pentru mine și că puteam să iau singură metroul. Cred că nu îndrăznea s-o supere, dar adesea, fără să-i spună, mă aștepta jos în imobil.

Era prima dată după multă vreme când umblam prin cartierul acesta. Mai locuia oare pe-aici? Lăsam Gara Lyon în spatele nostru, apoi coteam spre stingă și o luam pe una din străduțele de adineauri. Și ajungeam pe un bulevard cu pomi pe margini. Și acolo, intram într-un garaj care era mereu gol. Urcam pe o scară până la ușa unui apartament. Traversam un vestibul care dădea într-o încăpere în mijlocul căreia era o masă de sufragerie. Nu avea același nume ca mama mea, deși ar fi fost – chipurile-frate și soră. Numele lui era Jean Bori.

În cutia de biscuiți era fotografia lui și îl recunoscusem imediat. Pe dosul fotografiei era scris cu creionul numele lui.

Simțeam în continuare greutatea aceea care mă apăsa. Aș fi vrut să mă pot gândi la altceva.

Totuși acest Jean Bori fusese drăguț cu mine.

Nu era o amintire neplăcută, ca mama mea.

Ajunsesem pe strada Daumesnil și aceasta semăna cu bulevardul garajului. Umblam pe stradă privind de fiecare parte, în căutarea unui garaj. As fi cerut să vorbesc cu „dl Jean Bori”. Așa cum îmi rămăsese în memorie, eram sigură că m-ar fi primit bine, ca și altădată. Poate că nu m-ar fi recunoscut. Dar trebuia cu toate astea să-și aducă aminte de mine. Era într-adevăr unchiul meu? În orice caz, era singurul care ar fi putut răspunde întrebărilor mele. Din nefericire, degeaba mă uitam la fațadele imobilelor, pe dreapta și pe stânga bulevardului, nu recunoșteam nimic. Nici un garaj. Nici un punct de reper. Într-o seară, tot în cartierul acesta, aproape de Gara Lyon, mă dusese la cinema. Mergeam pentru prima dată. Mi s-a părut că sala este foarte mare și se

dădea Răspântia arcașilor, filmul în care jucasem un mic rol cu mama mea, cu câțva timp înainte. Nu mă recunoscusem pe ecran și, mai ales, când îmi auzisem vocea, crezusem că Micuța Bijou era o altă fată decât mine.

Da, n-aveam dreptate să mă gândesc la toate astea, nici chiar la Jean Bori. El n-avea nici o vină, dar făcea parte, și el, din perioada aceea a vieții mele. N-ar fi trebuit în nici un fel, în duminica aceea, să urc pe scări până la ușa celei căreia i se zicea altădată Nemțoaica și astăzi Nemuritoarea. Acum, mergeam la întâmplare și speram să ajung curând în piața Bastille, de unde aș lua metroul, încercam să mă liniștesc.

Imediat ce aveam să ajung în camera mea, i-aș fi telefonat lui Moreau-Badmaev. Era cu siguranță acasă duminică seara. I-aș propune să vină să cineze cu mine în localul din Place Blanche.

I-aș explica totul, i-aș vorbi despre mama mea, despre Jean Bori, despre apartamentul din apropierea pădurii Boulogne și despre cea căreia îi spuneau Micuța Bijou. Rămăsesem aceeași, ca și cum Micuța Bijou ar fi fost conservată, intactă, într-un ghețar. Mereu frica, panica aceea care mă apuca pe stradă și care mă trezea brusc din somn spre ora 5 dimineață. Și totuși cunoscusem și perioade lungi de calm în care până în cele din urmă uitam total. Dar acum, când credeam că mama mea nu era moartă, nu mai știam ce cale să apuc. Am citit pe placa albastră: bulevardul Ledru-Rollin. Se întretăia cu o stradă la capătul căreia am văzut iarăși masiva Gară Lyon și cadranul luminat al ceasului. Mă învărtisem în cerc și revenisem la punctul de plecare.

Gara era un magnet și mă atrăgea, și era un semn al destinului. Trebuia să mă sui într-un tren, imediat, și s-o RUP CU TRECUTUL. Aceste cuvinte îmi intraseră brusc în cap și nu mai puteam să mă eliberez de ele. Îmi mai dădeau puțin curaj. Da, venise timpul s-o RUP CU TRECUTUL.

Dar în loc s-o iau spre gară, am mers mai departe pe bulevardul Ledru-Rollin. Înainte de a o rupe cu trecutul, trebuia să merg până la capăt, fără a ști prea bine ce voia să spună „până la capăt”. Nu era nici un trecător, era firesc pentru duminică seara, dar, pe măsură ce înaintam, bulevardul era din ce în ce mai întunecat, ca și cum aș fi purtat în seara aceea ochelari de soare. M-am întrebat dacă nu cumva îmi scădea vederea. Acolo, pe trotuarul din stânga, firma luminoasă a unei farmacii. N-o pierdeam din ochi, de teamă să nu rămân în întuneric. Atâta timp cât scliffea lumina ei verde, mai puteam încă să mă orientez. Speram că va rămâne aprinsă până când voi fi ajuns în dreptul ei. O farmacie de gardă, în seara aceea, pe bulevardul Ledru-Rollin. Era atât de întuneric încât pierdusem noțiunea timpului și-mi ziceam că eram în plină noapte, în spatele geamului, o femeie brună era așezată la casă. Purta o bluză albă și un coc foarte sever care contrasta cu blândețea feței. Făcea ordine într-un teanc de hârtii și nota câte ceva, când și când, cu un pix cu căpăcel verde. Va sfârși prin a-și da seama că o priveam, dar nu mă puteam opri. Fața ei era atât de diferită de cea a Nemuritoarei, așa cum o văzusem în metrou sau cum mi-o închipuisem în dosul ușii de la etajul al patrulea. Mânia n-ar putea deforma niciodată fața femeii din farmacie și nici gura ei n-ar putea să se strâmbe azvârlind valuri de insulte. Era atât de calmă, atât de grațioasă în

lumina aceea liniștitoare, o lumină caldă așa cum era, seara, la Fossombronne-la-Foret.

Cunoscusem într-adevăr lumina aceea? Am împins ușa cu geamuri. Un clopoțel ușor, cristalin. A ridicat capul. Am înaintat spre ea, dar nu știam ce să-i spun.

„Vă simțiți rău?”

Dar nu reușeam să pronunț nici un cuvânt.

Și tot timpul greutatea aceea care mă înăbușea.

S-a apropiat de mine.

„Sunteți foarte palidă.”

Mi-a luat mâna. Pesemne că se speriasse. Și totuși am simțit apăsarea mâinii ei în a mea.

„Așezați-vă acolo.”

M-a condus, prin spatele tejghelei, într-o încăpere în care era un fotoliu vechi de piele. Eram așezată în fotoliu și ea îmi puneă o mână pe frunte.

„N-aveți febră. Dar aveți mâinile înghețate. Ce nu este în regulă?”

De ani de zile nu spusese nimic nimănui.

Păstrasem totul pentru mine.

„Ar fi prea complicat să vă explic”, i-am răspuns.

„De ce? Nimic nu e complicat.”

Am izbucnit în plâns. Nu mi se mai întâmplase de la moartea câinelui.

Cu vreo doisprezece ani în urmă.

„Ați avut un șoc, de curând?” m-a întrebat ea cu voce scăzută.

„Am revăzut pe cineva pe care-l credeam mort.” „Cineva foarte apropiat?” „N-are prea mare importanță”, am spus eu încercând să zâmbesc. „Este oboseala.”

S-a ridicat. O auzeam, acolo, în farmacie, deschizând și închizând un sertar. Eram tot așezată în fotoliu și nu simțeam nevoia să-mi părăsesc locul.

A revenit în încăpere, își scosese halatul alb și purta o fustă și un pulover gri închis, îmi întindea un pahar cu apă în fundul căruia se topea un comprimat roșu care făcea bule. S-a așezat foarte aproape de mine, pe unul din brațele fotoliului.

„Așteptați să se topească.”

Nu puteam să-mi iau ochii de la apa aceea roșie care fremăta. Era fosforescentă.

„Ce este asta?” am întrebat-o.

„Ceva bun pentru dumneata.” îmi luase din nou mâna.

„Ai totdeauna mâinile atât de reci?”

Și felul ei de a spune „reci”, insistând asupra acestui cuvânt, mi-a adus deodată aminte titlul unei cărți din care Frederique îmi citea câteva pagini, seara, la Fossombronne, când eram în patul meu: Copiii din țara cea rece.

Am băut dintr-o înghițitură tot conținutul paharului. Era amar. Dar, în copilăria mea, cunoscusem băuturi mult mai amare.

S-a dus să caute un taburet în farmacie și l-a așezat ca să-mi pot rezema picioarele pe el.

„Destinde-te. Cred că nu ai simțul confortului.”

Mă ajuta să-mi dezbrac impermeabilul. Apoi trăgea fermoarul cizmelor și mi le scotea binișor din picioare. Venea să se așeze pe un braț al fotoliului și-mi lua pulsul. Contactul mâinii ei care-mi strângea încheietura îmi dădea o impresie de siguranță. Poate că aveam să adorm și perspectiva aceasta îmi procura un sentiment de stare bună, același pe care-l cunoscusem când măicuțele mă adormiseră dându-mi să respir eter. Era chiar înaintea epocii când locuiam împreună cu mama mea în apartamentul cel mare în apropierea pădurii Boulogne. Eram elevă într-un internat și nu știu de ce în ziua aceea așteptam pe stradă. Nu venea nimeni să mă ia de la școală. Atunci am traversat strada și a dat peste mine o camionetă. Eram rănită la gleznă.

Mă culcaseră în camionetă, sub prelată, și mă duseseră într-o casă, nu prea departe. Mă trezisem într-un pat. Mă înconjurau niște măicuțe și una dintre ele s-a aplecat spre mine. Purta o bonetă albă și îmi dăduse să respir eter.

„Locuiești în cartier?”

I-am spus că locuiam în zona pieței Clichy și că mă pregăteam să mă întorc acasă cu metroul când am simțit că mi-e rău. Eram pe punctul de a-i povesti vizita mea la Vincennes în imobilul Nemuritoarei, dar, ca s-o fac să înțeleagă, trebuia să mă întorc foarte departe în trecut, poate până la după-amiaza aceea în care aștept la ieșirea din școală – o școală despre care aș vrea tare mult să știu exact unde se afla. Curând, toată lumea se duce acasă, trotuarul se golește, poarta școlii se închide. Aștept în continuare și nimeni nu vine să mă ia. Datorită eterului n-am mai simțit durerea de la gleznă și am alunecat în somn. Un an sau doi după aceea, am găsit într-una din băile apartamentului, în apropierea pădurii Boulogne, un flacon de eter. Culoarea lui albastră ca noaptea mă fascina. Ori de câte ori mama mea trecea prin momente de criză în care nu voia să vadă pe nimeni și-mi cerea să-i aduc un platou în camera ei sau să-i masez gleznele, atunci respiram flaconul ca să-mi dau curaj. Era într-adevăr o explicație prea lungă. Preferam să stau acolo, tăcută, cu picioarele întinse.

„Te simți mai bine?”

Nu întâlnisem niciodată la cineva atâta blândețe și fermitate. Va trebui să-i povestesc totul.

Murise cu adevărat mama mea în Maroc? Îndoiala se strecurase în mine pe măsură ce scotoceam în cutia de biscuiți. Fotografiile erau ceea ce îmi produsese neliniștea. Și mai cu seamă fotografia mea, cea pe care mama o comandase la studioul din apropiere de Champs-Elysees.

I-o ceruse fotografului căruia îi pozase, îmi aduceam bine aminte de după-amiaza aceea.

Eram acolo de la început. Și regăseam în fotografie accesoriile și amănunțele care mă marcaseră, aș zice CU FIERUL ROȘU. Rochia largă de tul a mamei mele, strânsă pe talie, corsajul de catifea foarte ajustat și voalul care, în lumina aceea albă, îi dădea aerul unei zâne false. Și eu, în rochia mea, nu eram nimic altceva decât un fals copil minune, un biet animal de circ. Un pudel. După toți anii aceștia, privind fotografiile, înțelesesem că, dacă ținea să mă împingă în arenă, era pentru ca să poată căpăta iluzia că putea reîncepe de

la zero. Ea nu reușise, dar era rândul meu să ajung o STEA. Era într-adevăr moartă? Amenințarea plutea încă în aer.

Dar acum aveam ocazia să fiu alături de cineva căruia i-aș putea explica totul. N-aveam nevoie să vorbesc. I-aș arăta fotografiile.

M-am ridicat din fotoliu. Era momentul să-i vorbesc, dar nu știam din ce capăt să încep.

„Ești sigură că te poți ține pe picioare?”

Aceeași privire atentă, vocea aceea calmă. Ieșisem din încăperea cea mică și eram în farmacie.

„Ar trebui să te vadă un medic. Poate că ești nițel anemică.”

Mă privea drept în ochi, cu același zâmbet pe buze.

„Medicul îți va prescrie injecții cu vitamina B 12. Dar nu ți le dau acum. Ai să te întorci aici.”

Rămâneam acolo, în picioare, în fața ei. Încercam să amân clipa în care aș fi ieșit din farmacie și aș fi rămas singură.

„Cum te duci acasă?” „Cu metroul.”

La ora aceea era lume în metrou. Lumea se întorcea acasă după un film sau o plimbare pe Marile Bulevarde. Nu mai aveam curaj să fac drumul cu metroul până la camera mea. De data asta îmi era frică să nu mă rătăcesc definitiv.

Și apoi, mai era ceva: dacă eram obligată să schimb linia la Châtelet, nu voiam să risc o nouă întâlnire cu mantoul galben. Totul avea să se repete, în aceleași locuri, la aceleași ore, până la sfârșit. Eram prinsă în vechiul angrenaj.

„Te însoțesc.” îmi salva viața, în ultima clipă.

A stins luminile farmaciei și a încuiat ușa.

Firma scliffea în continuare. Umblam una lângă alta și eram atât de puțin obișnuită cu așa ceva că nici nu-mi venea să cred și mi-era teamă să nu mă trezesc în camera mea, dintr-o clipă într-alta. Își băgase mâinile în buzunarele paltonului de blană. Aveam poftă s-o iau de braț. Era mai înaltă decât mine.

„La ce te gândești?” m-a întrebat.

Și ea a fost cea care m-a luat de braț.

Ajunsesem la intersecția pe care o depășisem înainte și umblam acum pe strada la capătul căreia vedeam Gara Lyon și ceasul.

„Cred că sunteți prea drăguță și că vă pierdeți prea mult timp din cauza mea.”

Și-a întors fața spre mine. Gulerul hainei de blană i-a atins obrazul.

„Nu, nu-i o pierdere de timp.”

A șovăit o clipă înainte de a-mi spune: „M-am întrebat dacă ai părinți.”

I-am răspuns că încă mai aveam o mamă care locuia la periferie.

„Și tatăl dumitale?”

Tatăl meu? Poate că o fi și el pe undeva într-o suburbie, sau la Paris, sau foarte departe în lumea largă. Sau mort de multă vreme.

„M-am născut din tată necunoscut.”

Si luasem un ton degajat, de teamă să nu se simtă prost. Și apoi, nu eram obișnuită să fac confidențe. Căutam un amănunt mai vesel, o notă senină.

„Dar, din fericire, am fost crescută de un unchi care ținea la mine.”

Și nu era chiar o minciună. Timp de un an sau doi, Jean Bori se ocupase de mine, în fiecare joi.

Odată mă luase, nu departe de locuința lui, la târgul din Place du Trone. Unchiul meu? La urma urmei, poate că era tatăl meu. Mama mea ascundea urmele și înfrumuseța atât de bine adevărul, în timpul apartamentului din apropierea pădurii Boulogne. Îmi spusese într-o zi că „nu-i plăceau lucrurile vulgare”, fără să înțeleg ce voia să spună. În vremea când locuiam în apartamentul cel mare, nu se mai numea Suzanne Carderes. Era contesa Sonia O'Daube.

„Nu vreau să vă plictisesc cu poveștile mele de familie.”

Mă ținea în continuare de braț. Ajunsesem la Gara Lyon, aproape de stația metroului. Iată, se terminase. M-ar fi lăsat în fața scârilor.

„Te conduc cu taxiul.”

Mă conducea spre gară. Eram atât de surprinsă că nu știam cum să-i mulțumesc. De-a lungul trotuarului, era un șir de taxiuri. Șoferul aștepta să i se indice adresa. Am zis, în sfârșit: „Place Blanche.”

M-a întrebat dacă locuiam de mult în acel cartier. Nu, de câteva luni. O cameră, pe o stradă mică. Într-un fost hotel. Chiria nu era prea scumpă. Și apoi, găsisem de lucru. Taxiul urma cheiurile și străzile pustii de duminică seara.

„Ai totuși niște prieteni?”

La Trois Quartiers, Muriel, o colegă, îmi prezentase un mic grup de oameni cu care ieșea sâmbătă seara. Făcusem parte din banda lor, câțva timp. Mergeau la restaurant și frecventau discoteci. Vânzătoare, tipi care începeau să lucreze la Bursă, la bijutieri sau la concesionari de mașini. Șefi de raion. Unul dintre ei îmi părea mai interesant decât ceilalți și ieșisem singură cu el.

Mă invitase la restaurant și la Studio 28, un cinematograful din Montmartre, ca să vedem filme americane vechi. Într-o noapte, după ce ieșisem de la cinema, m-a dus într-un hotel, în apropiere de Châtelet, și mă lăsasem în voia lui. Din toată lumea asta și din toate ieșirile, nu-mi mai rămânea decât o vagă amintire. Nu contase pentru mine. Nici nu-mi mai aminteam prenumele acestui tip. Îi reținusem doar numele: Wurlitzer.

„Nu prea am mulți prieteni”, i-am zis.

„Nu trebuie să rămâi singură, așa. Altfel nu vei mai putea lupta împotriva gândurilor negre.” Își întorcea fața spre mine și mă privea cu un zâmbet care avea ceva glumeț. Nu îndrăzneam s-o întreb de vârstă. Poate avea cu zece sau cincisprezece ani mai mult decât mine, aceeași vârstă ca a mamei mele în vremea apartamentului mare și a celor două fotografii, a ei și a mea.

Ce idee ciudată, totuși, să se ducă să moară în Maroc. „Nu era o femeie rea”, îmi spusese Frederique într-o seară când vorbeam despre mama mea. „Pur și simplu, n-a avut noroc.” Ajunsesem la Paris, foarte mică, pentru a învăța dansul clasic, la școala de la Operă. Era singurul lucru care o interesa. Apoi,

avusese un accident „la glezne” și fusese nevoită să termine cu dansul. La douăzeci de ani era dansatoare, dar în spectacole mediocre, la Ferrari, la Preludes, la Moulin-Bleu, toate denumirile astea pe care le auzisem, în cursul conversațiilor lor, din gura brunei care n-o iubea pe mama mea și care lucrase, și ea, în locurile acelea. „Știi”, îmi spusese Frederique, „din cauza gleznelor ei era ca un cal de curse care s-a rănit și care e dus la abator.”

Farmacista s-a aplecat spre mine și mi-a zis: „încearcă să-ți alungi proasta dispoziție, închide ochii și gândește-te la lucruri plăcute.” Ajunsesem pe strada Rivoli, înainte de Luvru și taxiul aștepta la culoarea roșie a semaforului, deși nu era nici un pieton, nici o altă mașină. La dreapta, firma luminoasă a unui club de jazz, pierdută pe fațadele negre ale imobilelor. Dar din cauza mai multor litere stinse, nu se mai putea citi denumirea clubului. Ajunsesem acolo, într-o seară de duminică, într-un subsol unde cânta o orchestră obosită. Dacă noi n-am fi venit în seara aceea, cred că n-ar fi cântat pentru nimeni. Spre miezul nopții, când ieșisem din subsol însoțită de tipul acela care se numea Wurlitzer, cred că îmi simțisem toată singurătatea. Strada Rivoli pustie, frigul de ianuarie.

Îmi propusese să-l urmez într-un hotel. Știam deja hotelul acela, cu scara lui abruptă și mirosul de mucegăit. M-am gândit că era genul de hotel unde pesemne că eșua mama mea, la aceeași vârstă cu a mea, în aceleași seri de duminică, pe când se numea Suzanne Carderes. Și nu vedeam de ce trebuia să începă totul din nou. Atunci am întins-o de acolo. Alergam pe sub arcade.

Am cerut șoferului de taxi să oprească pe bulevardul Clichy, la colțul străzii. Era momentul să ne despărțim. I-am spus farmacistei: „Vă mulțumesc că m-ați însoțit.”

Căutam un pretext oarecare ca s-o rețin, în definitiv, nici nu era prea târziu. Puteam să mâncăm împreună în localul din Place Blanche. Dar ea a fost cea care a luat inițiativa.

„Mi-ar plăcea să văd cum stai.”

Am ieșit din taxi și, în clipa când intram pe stradă, am avut senzația curioasă că făceam ceva foarte ușor. Era prima dată când făceam drumul acela cu cineva. Noaptea, când mă întorceam singură și ajungeam la colțul străzii aceleia, Coustou, aveam dintr-o dată impresia că părăsesc prezentul și alunec într-o zonă în care timpul s-a oprit pe loc. Și mă temeam că nu voi mai putea trece frontiera înapoi pentru a mă întoarce în Place Blanche, acolo unde viața mergea înainte, îmi spuneam că voi rămâne veșnic prizonieră a străduței aceleia și a camerei aceleia, ca Frumoasa din pădurea adormită. Dar, în noaptea aceasta era cineva cu mine și împrejurul nostru nu rămânea decât un decor inofensiv făcut din carton. Mergeam pe trotuarul din dreapta. Eu eram cea care o luasem de braț. Nu părea deloc mirată că se afla acolo. Treceam pe lângă imobilul cel mare de la începutul străzii, treceam prin fața cabaretului al cărui gang de intrare era în semi-penumbra. Aridicat capul spre firma cu litere negre: Neantul.

„Ai fost vreodată să vezi cum e acolo?”

I-am răspuns că nu.

„Trebuie că nu-i prea vesel.”

La ora aceea, trecând prin fața Neantului, mi-era frică să nu fiu târâtă în gang sau, mai bine zis, să nu fiu aspirată în gang, ca și cum legile gravitației nu mai funcționau acolo. Din superstiție, o luam deseori pe trotuarul celălalt. Săptămâna trecută, visasem că intram la Neant. Eram așezată în întuneric. Se aprindea un proiector care-și arunca lumina albă și rece asupra unei mici scene și asupra sălii în care eram așezată la o masă rotundă. Alte mese ocupate de siluete nemișcate de bărbați și de femei, și despre care știam că nu mai trăiesc. Mă trezisem brusc.

Cred că strigasem în somn.

Ajunseserăm la numărul 11 din strada Coustou.

„O să vedeți. Nu prea este confortabil. și mă tem că am lăsat camera în dezordine.” „Asta n-are nici o importanță.”

Cineva mă ocrotea. Nu îmi mai era rușine și teamă de nimic. Am luat-o înainte pe scară și pe culoar, dar nu-mi spunea nimic. Mă urma, cu un aer indiferent, ca și cum ar fi știut drumul.

Am deschis ușa și am aprins lampa. Din întâmplare, patul era făcut și hainele mele puse la locul lor în dulapul din perete. Doar mantoul meu era atârnat de minerul ferestrei.

S-a îndreptat spre fereastră. Mi-a spus, cu aceeași voce calmă: „Nu e prea mult zgomot, afară?” „Nu, deloc.”

Jos, colțul străzii Puget, o stradă foarte scurtă, pe care o luam deseori pentru a scurta drumul până la Place Blanche. Era acolo un bar, Canter, cu fațada în lambriuri galbene. Într-o seară, foarte târziu, intrasem ca să iau țigări. Doi tipi bruni consumau ceva la bar cu o femeie. La o masă din fund, alții jucau cărți, într-o liniște foarte apăsătoare. Mi se spusese că trebuie să consum dacă voiam pachetul meu de țigări și unul din tipii bruni comandase pentru mine un pahar de whisky curat, pe care-l dădusem pe gât pentru a termina mai repede. M-a întrebat dacă „locuiau cu părinții”. Era într-adevăr o ambianță ciudată în locul acela.

Și-a lipit fruntea de geam. I-am spus că vederea nu era foarte frumoasă. A remarcat că lipseau jaluzelele și perdelele. Asta nu-mi deranja cumva somnul? Am liniștit-o. N-aveam nevoie de perdele. Singurul lucru care ar fi fost de mare folos era un fotoliu sau un scaun. Dar până acum nu primisem niciodată o vizită.

S-a așezat pe marginea patului. Voia să știe dacă mă simțeam mai bine. Da, într-adevăr, mult mai bine decât în momentul când văzusem sclipind în depărtare firma farmaciei. Nu știu ce m-aș fi făcut fără acest punct de reper.

Aș fi vrut să-i propun să mănânce cu mine în localul din Place Blanche. Dar n-aveam destui bani ca s-o invit. Avea să plece și m-aș fi regăsit singură în această cameră. Asta mi se părea încă mai grav ca mai înainte, când mă așteptam că mă va lăsa să cobor din taxi.

„Și lucrul dumitale? Merge?”

Era poate o iluzie, dar își făcea într-adevăr griji pentru mine.

„Lucrez cu un prieten”, i-am zis. „Traducem emisiuni de radio care se dau la posturi străine.”

Cum ar fi reacționat Moreau-Badmaev dacă ar fi auzit această minciună? Dar nu aveam poftă să vorbesc despre agenția Taylor, despre Vera Valadier, și nici despre soțul ei, nici despre fetiță, în seara aceasta, era un subiect de care mi-era frică.

„Cunoști multe limbi străine?”

Și citeam în ochii ei un oarecare respect. Mi-ar fi plăcut să nu fi spus o minciună.

„Le cunoaște bine mai ales prietenul meu.

Eu sunt încă studentă la Școala de limbi orientale.”

Studentă. Cuvântul acesta mă impresionase totdeauna și această calitate mi se părea inaccesibilă. Cred că Nemțoaica n-avea nici măcar certificatul de studii. Făcea greșeli de ortografie, dar asta nu se prea vedea din cauza scrisului ei mare. Iar eu, părăsisem școala la paisprezece ani.

„Așadar, ești studentă?”

Părea că s-a liniștit în ceea ce mă privește. Voiam s-o liniștesc încă mai mult. Am adăugat: „Unchiul meu este cel care m-a sfătuit să mă înscriu la Școala de limbi orientale. El însuși este profesor.”

Și-mi închipuiam un apartament în cartierul școlilor, pe care nu-l cunoșteam bine și pe care-l localizam undeva prin jurul Panteonului.

Și unchiul meu, la biroul lui, aplecat peste o carte veche, în lumina lămpii.

„Profesor de ce anume?” îmi zâmbea. Chiar o păcălise minciuna aceea?

„Profesor de filosofie.”

M-am gândit la bărbatul pe care-l întâlneam joia, în vremea apartamentului, unchiul meu – este titlul care i se dădea – așa-numitul Jean Bori. Ne distram ascultând ecoul vocilor noastre în garajul gol. Era tânăr și avea accent parizian. Mă dusese să văd Răspântia arcașilor. Mă dusese, de asemenea, foarte aproape de garaj, la târgul din Place du Trone. Purta mereu un ac de cravată și, la încheietura mâinii drepte, un lăntuș, despre care-mi spusese că era un dar de la mama mea. O numea „Suzanne”. N-ar fi înțeles de ce spusese că era profesor de filosofie. De ce să minți pe cineva? Și mai ales pe această femeie care părea atât de binevoitoare față de mine.

„Acum, te voi lăsa să dormi.” „Nu puteți rămâne cu mine în noaptea asta?”

Era ca și cum altcineva vorbise în locul meu.

Eram cu adevărat mirată că îndrăznisem. Și mi-era rușine. Nici măcar n-a clipit.

„Ți-e frică să rămâi singură?”

Era așezată pe marginea patului, lângă mine.

Mă privea drept în ochi și privirea aceea, spre deosebire de cea a mamei mele din tabloul lui Tola Soungouroff, era blândă.

„Rămân, dacă asta te poate liniști.”

Și, cu un gest natural, ostenită, și-a scos pantofii. S-ar fi zis că făcea același gest în fiecare seară, la aceeași oră, în camera aceasta. S-a întins pe pat, fără să-și scoată haina de blană. Stăteam nemișcată, așezată pe marginea patului.

„Ar trebui să faci ca mine. Ai nevoie de somn.”

M-am întins alături de ea. Nu știam ce să-i spun sau mai degrabă mă temeam că orice cuvânt ar fi sunat fals, și că se va răzgândi, se va ridica și va părăsi odaia. Tăcea și ea. Am auzit o muzică, foarte aproape, care părea să vină de jos, chiar din fața imobilului. Cineva lovea un instrument de percuție. Rezultatul erau niște note distincte și dezolate, ca o muzică de fond.

„Crezi că asta vine din Neant?” mi-a spus.

Și a izbucnit în râs. Tot ceea ce mă speria și îmi provoca o stare de neliniște și mă făcea să cred că, încă din timpul copilăriei nu putusem niciodată să scap de soarta nefastă, totul era acum abolit. Un muzicant, cu o mustăcioară subțire, lustruită, lovea cu baghetele lui un xilofon. Și îmi închipuiam scena de la Neant luminată de proiectorul cu lumina albă. Un tip în uniformă de vizitii de poștalion plesnea din bici și anunța cu o voce înăbușită: „Și acum, doamnelor și domnilor, iat-o pe Nemuritoare!”

Lumina scădea. Și deodată apărea în raza proiectorului femeia cu mantoul galben, așa cum o văzusem eu în metrou. Venea încet în fața scenei.

Tipul cu mustața lustruită lovea mai departe întunericul cu baghetele lui. Ea saluta publicul ridicând brațul. Dar nu era public. Cel mult, în jurul meselor rotunde, câteva persoane nemișcate și îmbălsămate.

M-a întrebat dacă putea să stingă lampa, care era pe noptieră, în partea ei.

Firma luminoasă a garajului proiecta pe perete, deasupra noastră, reflexele obișnuite. M-a apucat o tuse. S-a apropiat de mine. Mi-am lăsat capul pe umărul ei. La contactul foarte agreabil cu blana, neliniștea și gândurile negre se îndepărtau încetul cu încetul. Micuța Bijou, Nemuritoarea, Nemțoaica, mantoul galben. Toate aceste sărmăne accesorii aparțineau acum vieții altcuiva. Le abandonasem ca pe un costum și pe niște hamuri prea grele, pe care fusesem obligată să le port vreme îndelungată și care-mi tăiau răsufierea. I-am simțit buzele pe fruntea mea.

„Nu-mi place să tușești așa”, mi-a zis cu voce scăzută. „Trebuie că ai răcit în camera asta.”

Era adevărat. Curând avea să vină iarna și încă nu porniseră încălzirea centrală.

A plecat dimineața, foarte devreme. Și eu, în ziua aceea, trebuia să merg la Neuilly ca să mă ocup de micuță. Am sunat pe la ora 3 după-amiază la poarta casei familiei Valadier. A venit Vera Valadier să-mi deschidă. Părea mirată că mă vede. S-ar fi zis că o treziseam și că se îmbrăcase în grabă.

„Nu știam că vii și joia.”

Și când am întrebat-o dacă micuța era acolo, a spus „nu”. Nu venise încă de la școală. Totuși era joi și în ziua asta nu era școală. Dar ea mi-a explicat că joia elevele interne se jucau toată după-amiază în curte și că micuța era cu ele. Remarcasem că Vera Valadier nu-i spunea niciodată pe nume, și nici soțul ei. Și unul, și celălalt spuneau „ea”. Și când își chemau fata, îi spuneau pur și simplu: Unde ești? Ce faci? Dar prenumele ei nu le venea niciodată pe buze. După toți anii aceștia, nici eu n-aș mai putea spune care era prenumele acela. L-am uitat și în cele din urmă mă întreb dacă l-am știut vreodată.

M-a condus în camera de la parter, unde dl Valadier obișnuia să telefoneze, așezat pe colțul biroului său. De ce o lăsase pe fiica ei la școală cu elevele interne, în ziua liberă? Nu m-am putut opri să nu-i pun întrebarea.

„Dar o distrează mult să rămână acolo joia după-amiază.”

Altădată, și mama mea spunea o frază de același gen și mereu în niște împrejurări când eram atât de disperată încât îmi venea să respir din flaconul de eter.

„Poți să te duci s-o iei imediat. Dacă nu, va fi foarte mulțumită să se întoarcă singură. Mă scuzi un moment?”

Vocea și trăsăturile feței sale exprimau o oarecare dezorientare. A ieșit foarte repede, lăsându-mă în încăperea aceea unde nu era nici un scaun. Am fost ispitită să mă așez ca dl Valadier pe colțul biroului. Un birou masiv de lemn deschis la culoare, cu două sertare de fiecare parte și cu blatul acoperit cu piele. Nici o singură foaie de hârtie, un singur creion pe birou.

Poate că dl Valadier își strângea dosarele în sertare. N-am putut să-mi înving curiozitatea și am deschis, și apoi am închis sertarele unul după altul. Erau goale, afară de unul singur, pe fundul căruia zăceau câteva cărți de vizită pe numele lui „Michel Valadier”, dar adresa nu era cea de la Neuilly.

Dinspre scară veneau sunetele unor voci care se certau. Am recunoscut vocea dnei Valadier și eram surprinsă s-o aud spunând cuvinte destul de grosolane, dar, din când în când, vocea ei era plângăreață. Îi răspundea o voce de bărbat. Au trecut prin dreptul ușii. Vocea dnei Valadier s-a îndulcit. Acum, vorbeau foarte încet în vestibul. Apoi s-a trântit ușa de la intrare și vedeam de la fereastră cum se îndepărta un tânăr brunet nu prea înalt, cu o haină de căprioară și un fular. A revenit în birou.

„Scuză-mă că te-am lăsat singură.”

Se apropiase de mine și simțeam după privirea ei că voia să-mi ceară ceva.

„Ai putea să mă ajuți să fac puțină ordine?”

M-a luat cu ea pe scară și am urcat treptele până la primul etaj. Am intrat într-o cameră mare, în fundul căreia era un pat foarte lat și foarte scund. Era de altfel singura mobilă din încăpere. Patul era desfăcut, pe noptieră era un platou cu două cupe și o sticlă de șampanie destupată. Dopul acesteia se vedea bine în mijlocul mochetei gri. Cuvertura trasă atârna la picioarele patului. Cearșafurile erau mototolite, pernele împrăștiate pe pat, unde zăceau o haină de casă bărbătească de mătase albastru închis, un combinezon și niște ciorapi. Pe jos, o scrumieră plină de mucuri de țigară.

Dna Valadier s-a dus să deschidă cele două ferestre. Plutea un miros cam greșos, un amestec de parfum și de tutun blond, un miros de oameni care au stat multă vreme în aceeași încăpere și în același pat.

A luat haina de casă albastră și mi-a zis: „Trebuie s-o pun în dulapul soțului meu.”

Când s-a întors, m-a întrebat dacă voiam s-o ajut să facă patul. Avea gesturi repezi și bruște când întindea cearșafurile și cuvertura, ca și cum se temea să nu fie surprinsă de cineva, și-mi dădeam osteneala să-i urmez ritmul.

A ascuns combinezonul și ciorapii sub o pernă. Terminasem de așezat cuvertura și privirea i s-a fixat pe platou.

„A, da. Uitasem.”

A luat sticla de șampanie și cele două cupe și a deschis un dulap în perete unde erau rânduite niște perechi de încălțăminte. Niciodată nu văzusem atât de multe: pantofi de diferite culori, balerini, cizme. A împins sticla și cele două pahare în fundul etajerei de sus și a închis dulapul. Ai fi zis că e cineva care ascunde în mare grabă obiecte compromițătoare înainte de sosirea poliției. Rămâneau scrumiera și dopul sticlei de șampanie. Le-am strâns eu de pe jos. Mi le lua din mâini și trecea în camera de baie, a cărei ușă era deschisă. S-a auzit cum se trăgea apa.

Mă fixa cu o privire ciudată. Voia să-mi spună ceva, dar nu a avut timpul. Prin ferestrele deschise urca zgomotul unui motor diesel. S-a aplecat pe una din ferestre. Eram chiar în spatele ei. Jos, dl Valadier ieșea dintr-un taxi. Purta un sac de voiaj și o servietă de piele neagră.

Când am ajuns la el, vorbea deja la telefon, așezat pe biroul lui și ne-a făcut un semn cu brațul. Apoi a închis. Dna Valadier l-a întrebat cum a fost călătoria.

„Nu prea bună, Vera.”

Ea a dat din cap cu un aer îngândurat.

„Și totuși, te-ai liniștit?” „In ansamblu da, dar mai sunt încă amănunte care șchioapătă.”

S-a întors spre mine și mi-a zâmbit.

„Astăzi nu are școală?”

Vorbea de fiica lui. Dar mi se părea că nu-l prea interesa și că o făcea din politețe fată de mine.

„Am lăsat-o la școală cu elevele interne”, a spus dna Valadier.

Dl Valadier și-a scos paltonul bleumarin, pe care l-a pus pe sacul de voiaj, la picioarele biroului. Soția lui i-a explicat că voiam să mă duc s-o iau pe fetiță de la școală.

„Știi, poate foarte bine să se întorcă acasă și singură.”

Vocea lui era foarte blinda și continua să zâmbească. În fond, gândea ca și soția lui.

„Am fi vrut să-ți vorbim despre ceva în legătură cu fiica noastră”, mi-a spus dna Valadier.

„Ar dori să aibă un câine.”

Dl Valadier era tot așezat pe colțul biroului său. Își legăna un picior, cu o mișcare regulată.

Unde ar fi putut să se așeze oamenii pe care-i primea în biroul acesta? Poate că instala niște scaune de camping? Dar aveam mai degrabă impresia că nu venea niciodată nimeni aici.

„Ar trebui să-i explici că nu se poate”, a spus Vera Valadier.

Părea înnebunită de perspectiva pătrunderii unui câine în casa aceea.

„Îi vei explica asta, acum când o s-o vezi?”

Privirea ei era atât de neliniștită încât nu m-am putut împiedica să-i spun: „Da, doamnă.”

Mi-a zâmbit. Era vădit că o scăpasem de o mare greutate.

„Te-am mai rugat să nu-mi spui doamnă, ci Vera.”

Stătea lângă soțul ei, rezemată de birou.

„De altfel, ar fi mult mai simplu dacă ne-ai spune la amândoi Vera și Michel.”

Bărbatul ei îmi zâmbea și el. Erau acolo, în fața mea, încă destul de tineri și cu fața încă netedă.

Pentru mine, soarta mea nefericită și amintirile rele se rezumau la un singur chip, cel al mamei mele. Ea, micuța, trebuia să înfrunte aceste două persoane, cu zâmbetele și obrajii lor netezi pe care surprinzător îi au și unii criminali ce-au rămas mult timp nepedepsiți.

Dl Valadier scotea din buzunărașul vestei sale un cigarillo pe care-l aprindea cu o brichetă.

Trăgea câte un fum pe care-l sufla gânditor. Se întorcea spre mine.

„Contez pe dumneata pentru treaba asta cu câinele.”

Am văzut-o imediat pe micuță. Era așezată pe o bancă și citea o revistă ilustrată, în jurul ei, vreo douăzeci de fete mai mari decât ea erau împrăștiate în curtea școlii. Elevele interne. Nu le dădea nici cea mai mică atenție, ca și când ar fi așteptat toată ziua, neștiind pentru ce se afla acolo. A părut surprinsă că veneam s-o iau afât de devreme.

Mergeam pe strada Fermei.

„Nu suntem obligate să ne întoarcem imediat acasă”, mi-a zis.

Ajunsesem la capătul străzii și am pătruns în acea parte a pădurii Boulogne unde sunt plantați pini. Era ciudat că umblam, la sfârșitul unei după-amieze de noiembrie, printre copacii aceștia care evocau vara și marea. Nici eu, la vârsta ei, nu voiam să mă întorc acasă. Dar se putea oare numi casă acest apartament uriaș unde ajunsesem împreună cu mama mea, fără să înțeleg de ce locuia acolo? Prima dată când mă dusesese acolo, credeam că era la niște prieteni ai ei, și mă mirasem că rămâneam, acolo, seara, amândouă – „am să-ți arăt camera ta”, mă anunțase ea. Și când a trebuit să mă culc, n-am fost prea liniștită, în camera aceea mare și patul acela prea mare, mă așteptam să văd că apare cineva care mă întreabă ce caut acolo.

Da, era ca și cum aș fi ghicit că mama mea și cu mine nu aveam cu adevărat dreptul de a ocupa locul acela.

„Locuiești de mult în casă?” am întrebat-o pe micuță.

Era deja acolo, la începutul anului. Dar nu-și mai amintea foarte bine unde trăia înainte. Ce mă izbise, prima dată când fusesem la familia Valadier, erau toate încăperile goale, care mă duseseră cu gândul la apartamentul acela în care locuisem cu mama mea, la aceeași vârstă cu micuța, îmi aminteam că, în bucătărie, era fixat în perete un tablou cu semnale luminoase și plăcuțe albe pe care era scris cu litere negre: SUFRAGERIE. BIROU. ANTREU. SALON. Și citisem de asemenea: CAMERA COPIILOR. Cine puteau fi acești copii? Aveau să se întoarcă dintr-o clipă într-alta și să mă întrebe de ce eram în camera lor.

Se lăsa seara și micuța ar fi vrut să întârzie ora întoarcerii. Ne depărtasem de domiciliul părinților ei, dar era într-adevăr domiciliul lor?

După doisprezece ani, cine mai știa, de exemplu, că mama mea locuise și ea, foarte aproape de pădure, la numărul 129, pe bulevardul Malakoff? Apartamentul acela nu era al nostru, înțelesesem mai târziu că mama mea îl ocupa în lipsa proprietarului său. Frederique vorbise despre asta cu una din prietenele ei, într-o seară, la Fossombronne, în timpul mesei, și stăteam și eu la masă. Sunt unele cuvinte care se întipăresc în memoria copiilor și, dacă nu le înțeleg pe moment, le vor înțelege cu douăzeci de ani mai târziu. Cam același lucru ca și cu grenadele de care ni se spunea să ne păzim la Fossombronne. Se zicea că ar fi fost una sau două, îngropate în Câmpul Neamțului, din timpul războiului, și că mai puteau încă exploda după atâta timp.

Un motiv în plus ca să ne fie frică. Dar nu ne puteam împiedica să ne strecurăm pe terenul acela părăsit și să ne jucăm de-a v-ați ascunselea. Frederique se dusese la apartament pentru a încerca să recupereze ceva ce uitase mama mea, plecând de-acolo.

Ajunseserăm la marginea micului lac pe care vine lumea iarna să patineze. Un amurg frumos. Copacii se decupau pe un cer albastru și roz.

„Se pare că vrei un câine.”

Era jenată, ca și cum i-aș fi dezvăluit secretul.

„Mi-au spus părinții tăi.”

A încruntat din sprâncene și și-a țuguat buzele, bosumflat. Apoi mi-a zis, brusc: „Ei. Ei nu vor câine.” „Am să încerc să le vorbesc. Or să înțeleagă în cele din urmă.”

Mi-a zâmbit. Părea că are încredere în mine.

Credea că îi voi putea convinge pe Vera și Michel Valadier. Dar nu aveam nici un fel de iluzie. Cei doi erau tot atât de neînduplecați ca și Nemțoaica. Simțisem de la bun început. La ea, la Vera, se vedea imediat. Avea un prenume fals. După părerea mea, nici el nu se numea Michel Valadier. Se folosise deja, probabil, de mai multe nume. Și, de altfel, pe cartea lui de vizită era scrisă o altă adresă decât a lui. Mă întrebam dacă el nu era încă și mai viclean și mai periculos decât soția lui.

Acum, trebuia să ne întoarcem acasă, și-mi părea rău că-i făcusem o promisiune falsă. Umblam pe aleile de călărie pentru a ajunge la Jardin d'Acclimatation. Era sigură că Vera și Michel aveau să rămână de neclintit.

Cel care ne-a deschis ușa a fost el. Dar s-a întors imediat în biroul lui de la parter, fără nici un cuvânt pentru noi. Am auzit frânturi de voci, foarte violente. Dna Valadier – Vera – urla, dar nu înțelegeam ce spunea. Amândouă vocile lor se amestecau și fiecare voia să înăbușe vocea celuilalt sub a sa. Micuța făcea ochii mari.

Îi era frică, dar ghiceam că era obișnuită cu frica aceea. Stătea nemișcată, împietrită în vestibul, și ar fi trebuit să o duc în altă parte. Dar unde? Apoi dna Valadier a ieșit din birou, cu un aer calm, și ne-a întrebat: „Ați făcut o plimbare frumoasă?”

Semăna, iarăși, cu acele blonde reci și misterioase care plutesc prin vechile firme americane. La rândul său, a ieșit și dl Valadier. Și el era foarte calm. Purta un costum negru elegant și avea pe unul din obraji niște scrijelituri mari, fără îndoială urme de unghii. Ale Verei Valadier?

Le avea destul de lungi. Stăteau unul alături de altul în cadrul ușii și aveau fețele lor netede de asasini care aveau să rămână multă vreme nepedepsiți, din lipsă de dovezi. S-ar fi zis că pozau, și nu pentru o fotografie antropometrică, ci pentru acelea care se fac la intrarea la o serată, pe măsură ce se prezintă invitații.

„Ți-a explicat domnișoara cum este cu dinele?” a întrebat Vera Valadier cu un ton rezervat care nu era cel al străzii Douai, unde, după cum îmi spusese, se născuse. Cu alt prenume.

„Sunt foarte drăguți clinii. Dar sunt foarte murdari.”

Si Michel Valadier adăuga, pe același ton ca al soției sale: „Mămica ta are dreptate. N-ar fi deloc bine să avem un câine în casă.” „Când vei fi mare, vei putea avea toți câinii pe care-i vrei. Dar nu aici și nu acum.”

Vocea Verei Valadier se schimbase. Exprima un soi de amărăciune. Poate că se gândea la timpul acela apropiat – anii trec atât de repede – când fiica ei va fi mare și când ea, Vera, va băntui pe vecie culoarele metroului îmbrăcată cu un mantou galben.

Micuța nu răspundea nimic. Se mulțumea să holbeze ochii.

„Cu câinii, poți să te îmbolnăvești, înțelegi.”, a zis dl Valadier. „Și apoi, câinii mușcă.”

Acum privirea lui se furișa și avea un fel ciudat de a vorbi, ca un vânzător clandestin care vede, din depărtare, că vine poliția.

Mi-era greu să păstrez tăcerea. Aș fi luat cu dragă inimă partea micuței, dar nu voiam să se învenineze conversația, ceea ce ar fi putut s-o sperie. Cu toate astea, nu m-am putut împiedica să-l privesc drept în ochi pe Michel Valadier și să-i spun: „Vi s-a întâmplat ceva, domnule?”

Și treceam cu degetul peste obrazul meu, prin locul unde se vedeau pe obrazul lui acele lungi zgârieturi. A îngăimat ceva: „Nu. De ce?” „Ar trebui să vă dezinfecțați. Ca și cu mușcăturile de câini. Se poate lua turbarea.”

De data asta îl vedeam că șovăie. Ca și Vera Valadier. Mă observau, bănuitori. Sub lumina prea directă a lustrei, nu mai erau decât un cuplu suspect, debusolat, care fusese capturat într-o razie.

„Cred că suntem în întârziere”, a zis ea întorcându-se spre soțul ei.

Și își regăsise vocea ei rece. Michel Valadier își consulta ceasul de la mână, și spunea pe același ton fals indiferent: „Da, trebuie să plecăm.”

Ea i-a spus micuței: „E o felie de șuncă pentru tine, în frigider.

Cred că astă seară venim târziu.”

Micuța se apropiase de mine și acum mă lua de mână și mă strângea tare, ca o persoană care dorește să fie călăuzită prin întuneric.

„Ar fi mai bine să plec”, mi-a spus Vera Valadier. „Trebuie să se obișnuiască să stea singură.”

O lua pe fiica ei de mână și o trăgea spre ea.

„Domnișoara va pleca acum. Mănânci și te sui în pat.”

Micuța mă privea din nou cu ochii ei mari deschiși care lăsau impresia că nu-i mai putea mira nimic. Michel Valadier făcuse un pas înainte și acum fetița stătea nemișcată, între părinții ei.

„Pe mâine”, i-am zis.

„Pe mâine.”

Dar nu prea avea un aer încrezător.

Afară, m-am așezat pe o bancă de pe aleea care mărginea Jardin d'Acclimatation. Nu știam ce așteptam acolo. După un moment i-am văzut ieșind din casă pe dna și dl Valadier. Ea purta o haină de blană și el un palton bleumarin. Umblau la oarecare distanță unul de altul.

Când au ajuns la mașina neagră, ea s-a urcat în spate și el s-a instalat la volan, de parcă era șoferul ei. Mașina a dispărut spre bulevardul Madrid, și mi-am zis că nu voi putea ști niciodată nimic despre acești oameni, nici prenumele lor adevărate, nici numele lor adevărate, nici motivul pentru care o expresie îngrijorată traversa din când în când privirea dnei Valadier și de ce nu erau scaune în biroul dlui Valadier, a cărui carte de vizită avea altă adresă decât a lui.

Și micuța? Ea, cel puțin, nu era un mister pentru mine. Ghiceam ce putea să simtă. Fusesem, într-o dată, același gen de copil.

S-a aprins lumina la etajul al doilea, în camera ei. Am avut impulsul să mă duc să-i țin de urât. Mi s-a părut că-i văd umbra la fereastră.

Dar n-am sunat. Mă simțeam atât de rău în timpul acela că nici măcar n-aveam curajul să ajut pe cineva. Și apoi povestea aceea cu câinele îmi reamintise un episod din copilăria mea.

Am umblat până la Porte Maillot și eram ușurată că părăseam Bois de Boulogne. În timpul zilei, era încă bine, pe malul lacului Patinatorilor, cu micuța. Dar acum, când era noapte, aveam o senzație de gol mult mai îngrozitoare decât amețea care mă apuca pe trotuarul străzii Coustou, în fața intrării Neantului.

În dreapta mea, primii copaci ai pădurii Boulogne. Într-o seară de noiembrie se pierduse un câine în pădurea aceea și asta avea să mă chinuie până la sfârșitul vieții mele, în momente când nici nu mă așteptam, în nopțile de insomnie și în zilele de singurătate. Dar și în zilele de vară.

Ar fi trebuit să-i explic micuței că poveștile astea cu câini erau periculoase.

Când intrasem în curte, adineauri, și o văzusem pe bancă, mă gândeam la altă curte de școală. Aveam aceeași vârstă cu micuța și, tot așa, se aflau în curtea aceea eleve interne mai mari.

Ele erau cele care se ocupau de noi. În fiecare dimineață, ne ajutau să ne îmbrăcăm și, seara, să ne facem toaleta. Ne cârpeau îmbrăcămintea.

Fata cea mare care se ocupa de mine se numea Therese, ca și mine. O brună cu ochi albaștri care purta un tatuaj pe braț. În amintirea mea seamănă puțin cu farmacistul. Celorlalte interne, și chiar măicuțelor, le era frică de ea, dar cu mine a fost totdeauna drăguță. Fura ciocolată amăruie din proviziile bucătăriei și venea să-mi aducă și mie, seara, în dormitor, în timpul zilei, mă lua câteodată într-un atelier, lângă capelă, unde cele mari învățau călcătoria.

Într-o zi, a venit mama mea să mă ia. M-a urcat într-o mașină. Stăteam pe bancheta din față, lângă ea. Cred că mi-a spus că nu mă voi mai întoarce în internatul acela. Pe bancheta din spate era un câine. Și mașina era parcată cam în locul în care mă răsturnase camioneta cu câțiva timp în urmă. Cred că

internatul nu era prea departe de Gara Lyon. Îmi aduc aminte că, în duminicile când mă aștepta Jean Bori la poarta internatului, mergeam pe jos până la garajul lui.

Și în ziua când mama mea m-a luat în mașină cu dînele, am trecut prin fața Gării Lyon. În vremea aceea străzile erau pustii la Paris și aveam impresia că eram doar noi, în mașină.

În ziua aceea am fost pentru prima oară cu ea în apartamentul cel mare, în apropierea pădurii Boulogne și mi-a arătat CAMERA MEA.

Înainte, în rarele dați când Jean Bori mă ducea s-o vâd, luam metroul până la Etoile și ea locuia încă la hotel. Camera ei era mai mică decât a mea, din strada Coustou. Am găsit, în cutia de metal, o telegramă care îi era adresată la acel hotel, și sub numele ei adevărat: Suzanne Carderes, hotel Săn Remo, strada d'Armaille nr. 8. De fiecare dată, eram ușurată să găsesc adresa acestor locuri cărora le păstram o amintire vagă, dar care reveneau fără încetare în coșmarurile mele. Dacă le știam amplasamentul exact și le puteam revedea fațada, atunci eram sigură că aveau să devină inofensive.

Un câine. Un pudel negru. A dormit în camera mea de la bun început. Mama mea nu se ocupa niciodată de el și, de altfel, dacă mă gândesc astăzi, ar fi fost incapabilă să se ocupe de un câine, și nici de un copil. Cu siguranță, cineva îi oferise câinele acela. Pentru ea era doar un simplu accesoriu de care pesemne că se plictisise foarte repede, încă mă mai întreb datorită cărei întâmplări ne găseam amândoi în mașină, câinele acela și cu mine. Acum când locuia într-un apartament mare și se numea contesa Sonia O'Dauye, îi trebuiau desigur un câine și o fetiță.

Mă plimbam cu câinele, de-a lungul întregului bulevard. La capăt, Porte Maillot. Nu-mi mai amintesc care era numele câinelui. Mama mea nu-i dăduse nume. Asta se întâmpla în vremea când începusem să locuiesc cu ea în apartament. Nu mă înscrisese încă la cursul Saint-Andre și nu eram încă Micuța Bijou. Jean Bori venea să mă ia joia și mă ducea în garajul lui pentru o zi întreagă. Și țineam câinele cu mine.

Înțelesesem deja că mama mea ar fi uitat să-i dea de mâncare. Eu eram cea care îi pregăteam mesele. Când venea Jean Bori să mă ia, luam metroul, cu câinele, discret. De la Gara Lyon mergeam pe jos până la garaj. Voiam să-i scot zgarda. Nu risca să fie călcat, nu era nici o mașină pe străzi. Dar Jean Bori mă sfătuisese să nu-i scot zgarda. De fapt, chiar și eu era cât pe-acți să fiu călcată de o camionetă, în fața școlii.

Mama m-a înscris la cursul Saint-Andre. Mă duceam acolo singură, pe jos, în fiecare dimineață și mă întorceam seara, pe la ora 6. Din păcate, nu puteam să iau câinele cu mine. Era foarte aproape de apartament, pe strada Pergolese. Am regăsit adresa exactă pe o hârtiuță, în agenda mamei mele. COURS SAINT-ANDRE, strada Pergolese, 58. Cine o fi sfătuit-o să mă trimită acolo? Rămâneam acolo toată ziua.

Într-o seară, când m-am întors la apartament, câinele nu mai era acolo. M-am gândit că ieșise mama cu el. Îmi promisese să-l plimbe și să-i dea de mâncare. De altfel, cerusem același lucru bucătarului chinez care pregătea cina și-i aducea mamei în fiecare dimineață, în camera ei, platoul cu micul dejun. S-

a întors acasă puțin mai târziu și câinele nu era cu ea. Mi-a spus că îl pierduse în Bois de Boulogne. Pusese zgarda în geantă și mi-a arătat-o ca și cum voia să-mi ofere o dovadă că nu mințea. Avea o voce foarte calmă. S-ar fi zis că i se părea natural.

„Vom da un anunț mâine și poate că o să ni-1 aducă cineva.” Și mă însoțea până la camera mea. Dar tonul vocii ei era atât de calm, de indiferent, încât am simțit că se gândea la altceva. Doar eu mă gândeam la câine. Nu l-a adus nimeni, niciodată, în camera mea, mi-era frică să sting lumina. Pierdusem obișnuința de a fi singură, noaptea, de când dormea câinele acela cu mine, și acum era încă mai rău decât în dormitorul internatului. Mi-l închipuiam în întuneric, pierdut în Bois de Boulogne. În ziua aceea, mama mea s-a dus la o serată și-mi mai aduc încă aminte de rochia pe care o purta înainte de a pleca. O rochie albastră cu un voal.

Rochia aceea a revenit mult timp în coșmarurile mele și era mereu purtată de un schelet.

Am lăsat lumina aprinsă toată noaptea și în celelalte nopți. Frica nu m-a mai părăsit, îmi spuneam că după câine ar veni rândul meu. Îmi treceau prin minte gânduri ciudate, atât de confuze încât am așteptat vreo zece ani ca să se precizeze și ca să le pot formula, într-o dimineață, cu ceva timp înainte de a o întâlni pe femeia aceea cu mantou galben pe culoarele metroului, mă trezisem, având pe buze una din acele fraze care par de neînțeles, pentru că sunt ultimele fășii ale unui vis uitat: **TREBUIA OMORĂTĂ NEMȚOAIKA PENTRU A RĂZBUNA CÂINELE.**

M-am întors pe la ora 7 seara în camera mea din strada Coustou și, acolo, simțeam că nu mai am curajul să aștept până miercuri întoarcerea farmacistei. Plecase pentru două zile în provincie, îmi dăduse un număr de telefon pentru cazul în care aș fi simțit nevoia să-i vorbesc: 225, la Bar-sur-Aube.

În subsolul localului din Place Blanche, i-am cerut doamnei de la vestiar numărul 225 la Bar-sur-Aube. Dar în momentul când ridică aparatul, i-am spus că nu mai era nevoie. Dintr-o dată, nu mai îndrăzneau s-o plictisesc pe farmacistă. Am luat o fisă, am intrat în cabină și în cele din urmă am format numărul lui Moreau-Badmaev. Asculta o emisiune de radio, dar mi-a propus totuși să vin la el acasă. Eram ușurată să știu că cineva binevoia să-și petreacă seara cu mine. Ezitam să iau metroul până la Porte d'Orleans. Mi-era teamă de schimbarea de la Montparnasse-Bienvenue. Culoarul era tot atât de lung ca și cel de la Châtelet, și nu era covor rulant, îmi rămâneau destui bani ca să mă duc cu taxiul. O dată urcată în primul taxi din șirul care aștepta în față, la Moulin-Rouge, mă linișteam brusc, ca și în seara cealaltă, cu farmacista.

Lumina verde a aparatului de radio era aprinsă, și Moreau-Badmaev, așezat cu spatele la perete, scria pe blocul lui cu hârtie de scrisori, în timp ce un bărbat vorbea cu o voce metalică, într-o limbă străină. De data asta, mi-a spus, nu era nevoie să stenografiez. Bărbatul vorbea atât de rar încât avea timpul să-i scrie cuvintele pe măsură ce le pronunța, în seara asta, o făcea pentru plăcerea lui și nu din motive profesionale. Era un recital de poeme. Emisiunea venea de departe și, din când în când, vocea bărbatului era

acoperită de un foșnet de paraziți. A tăcut și am auzit o muzică de harpă. Badmaev mi-a întins hârtia pe care am păstrat-o până astăzi ca pe un lucru prețios: Mar egy hețe csak a mamara Gondolok mindig, meg-megallva.

Nyikorgo kosarral oleben, Ment a padlasra, ment serenye n En meg oszinte ember voltam, Orditottam toporzekoltam.

Hagyja a dagadt ruhat masra Emgem vigyen fol a padlasra Mi-a tradus poemul și am uitat ce voia să zică și în ce limbă era scris. Apoi a redus volumul radioului, dar lumina verde era tot aprinsă.

„Nu prea ești în apele tale.”

Mă privea atât de atent încât am simțit că pot avea încredere, cum fusese și cu farmacistă.

Aveam poftă să-i spun totul. I-am povestit după-amiaza petrecută cu micuța la Bois de Boulogne, Vera și Michel Valadier, întoarcerea în camera mea, strada Coustou. Și câinele care se pierduse pentru totdeauna, acum aproape doisprezece ani. M-a întrebat ce culoare avea câinele.

„Neagră.” „Și de-atunci ai mai vorbit despre asta cu mama ta?” „N-am mai revăzut-o din vremea aceea. Credeam că a murit în Maroc.”

Si eram gata să-i povestesc întâlnirea mea cu femeia aceea cu mantou galben, în metrou, imobilul cel mare din Vincennes, scara și ușa Nemuritoarei, la care nu îndrăznisem să bat.

„Am avut o copilărie ciudată.”

Asculta toată ziua radioul, luând note pe blocul lui de hârtie de scrisori. De bună seamă putea să mă asculte și pe mine.

„Când aveam șapte ani, mi se spunea Micuța Bijou.”

A zâmbit. I se părea desigur ceva încântător și drăgăstos pentru o fetiță. Eram sigură că mămica sa îi dăduse și lui o poreclă pe care i-o murmură la ureche, seara, înainte de a-l săruta.

Patoche. Pinky. Poulou.

„Nu este ceea ce crezi”, i-am zis. „La mine era numele meu de artistă.”

A încruntat din sprâncene. Nu pricepea, în aceeași perioadă, mama mea își luase și ea un nume de artistă: Sonia O'Daube. Renunțase după câțva timp la titlul ei nobiliar, dar placa cea mică de aramă pe care se putea citi: CONTESSA SONIA O'DAUBE, rămăsese pe ușa apartamentului.

„Numele tău de artistă?”

Mă întrebam dacă trebuia să-i povestesc totul de la început. Sosirea mamei mele la Paris, școala de dans, hotelul din strada Coustou, apoi cel din strada d'Armaille și primele mele amintiri: internatul, camioneta și eterul, epoca aceea când nu mă numeam încă Micuța Bijou. Dar îi destăinuisem numele meu de artistă, așa încât era mai bine să rămânem la perioada în care ne regăsisem, mama mea și cu mine, în acel apartament mare. Nu-i ajungea că pierduse un câine în Bois de Boulogne. I trebuia un altul pe care să-l poată exhiba ca pe o bijuterie, și iată cu siguranță de ce îmi dăduse numele acesta.

Rămânea tăcut. Poate că simțise că acum ezitam să vorbesc sau că pierdusem firul aventurilor mele. Nu îndrăzneam să mă uit la el. Priveam țintă la lumina verde, în mijlocul aparatului, un verde fosforescent care mă liniștea.

„Va trebui să-ți arăt niște fotografii. Vei înțelege.”

Și încercam să-i descriu cele două fotografii din aceeași zi: „Sonia O'Dauye și Micuța Bijou”, făcute pentru nevoile unui film pentru care mama mea fusese angajată, ea care, până atunci, nu practicase niciodată meseria de actriță. Angajată pentru ce. Și de cine? Dorise să joc în film rolul fiicei sale. Rolul ei nu era cel principal, dar ținea să mă aibă pe lângă ea. În locul câinelui. Pentru câtă vreme?

„Și filmul acela cum se chema?” „Răspântia arcașilor.”

Răspunsesem fără ezitare, dar era așa, ca vorbele pe care le-ai învățat pe dinafară în copilărie – o rugăciune sau cuvintele unui cântec, pe care le reciti de la un cap la altul fără să le înțelegi vreodată sensul.

„Îți aduci aminte de turnarea filmului?”

Mă aduseseră foarte devreme dimineața într-un soi de hangar mare. Jean Bori venise cu mine. Mai târziu, după-masă, când terminasem și puteam pleca, mă conduseseră undeva foarte aproape, în parcul Buttes-Chaumont. Era foarte cald, era vară. Îmi jucasem rolul, nu mai trebuia să revin în hangar, îmi ceruseră să mă întind pe pat, și apoi să mă ridic și să spun: „Mi-e frică.”

Era foarte simplu, în altă zi îmi ceruseră să rămân întinsă pe pat și să răsfoiesc o carte cu poze. Apoi mama intra în cameră, îmbrăcată într-o rochie albastră și vaporosă – aceeași rochie pe care o purta când părăsea apartamentul, seara, după ce pierduse dinele. Se așeza pe pat și mă privea cu ochi mari și triști. Apoi mă mângâia pe obraz și se apleca să mă sărute, și-mi amintesc că a trebuit să reîncepem de mai multe ori. În viața obișnuită nu avea niciodată gesturile acelea drăgăstoase.

Mă asculta atent. A scris ceva pe blocul cu hârtie de scrisori. L-am întrebat ce.

„Titlul filmului. Ar fi nostim pentru tine să-1 revezi, nu?” în cursul ultimilor doisprezece ani, ideea de a revedea acest film nici nu-mi trecuse prin minte. Pentru mine, era ca și cum n-ar fi existat niciodată. Nu vorbisem cu nimeni despre asta.

„Crezi că am putea să-1 revedem?” „Îi voi cere unui prieten care lucrează la cinematecă.”

Mi s-a făcut frică. Eram ca o criminală care sfârșește prin a-și uita crima, a cărei dovadă însă rămâne. Trăiește sub altă identitate și și-a schimbat atât de bine înfățișarea încât nimeni nu o mai poate recunoaște. Dacă m-ar fi întrebat cineva: „Pe vremuri, nu erai Micuța Bijou?”, aș fi răspuns că nu și n-aș fi avut impresia că mint. În ziua aceea de iulie în care mama mea venise cu mine la Gara Austerlitz și îmi atârnase de gât eticheta: Therese Carderes, la dna Chatillon, drumul către Breau, la Fossombronne-la-Foret, înțelesesem că era mai bine s-o uit pe Micuța Bijou. Trenul plecase. Era lume multă. Eram în picioare pe culoar. Noroc că purtam eticheta, fiindcă altfel m-aș fi pierdut în toată lumea aceea. Mi-aș fi uitat numele.

„Nu prea am poftă să revăd filmul acela”, am protestat.

Într-o dimineață m-a speriat o expresie pe care am auzit-o din gura unei femei de la o masă vecină, în localul din Place Blanche: „Cadavrul din dulap.” Doream să-1 întreb pe Moreau-Badmaev dacă pelicula unui film îmbătrânește și se descompune ca și cadavrele, cu timpul.

Atunci, fețele Soniei O'Dauye și Micuței Bijou ar fi roase de un soi de mușcă și nu li s-ar mai putea auzi vocile.

Mi-a zis că eram foarte palidă și mi-a propus să mâncăm împreună, undeva pe-aproape.

Am luat-o pe bulevardul Jourdan pe trotuarul din stîngă și am intrat într-un local mare.

A ales o masă pe terasa cu geamuri.

„Vezi, suntem chiar în fața Cetății universitare.”

Și-mi arăta, de partea cealaltă a bulevardului, o clădire care semăna cu un castel.

„Studentii Cetății universitare vin aici, și fiindcă vorbesc în toate limbile, localul acesta a fost numit Babei.”

M-am uitat în jurul meu. Era târziu și nu prea mai era lume multă.

„Vin deseori aici și ascult oamenii vorbind pe limba lor. Este un bun exercițiu pentru mine.

Sunt chiar și studenți iranieni, dar, din păcate, nimeni nu vorbește persana pășunilor.”

La ora aceea nu se mai servea mâncare gătită, și a comandat două sandvișuri.

„Și ce vrei să bei?” „Un pahar de whisky curat.”

Era cam aceeași oră la care, în noaptea cealaltă, mă dusesem în strada Puget, la Canter, ca să cumpăr țigări. Și-mi reaminteam cât de bine mă simțisem când îmi dăduseră să beau paharul cu whisky. Respiram bine, anxietatea se topise o dată cu greutatea aceea care mă sufoca. Era aproape tot atât de bun ca eterul copilăriei mele.

„Trebuie că ai făcut studii bune, dumneata.”

Și m-am temut să nu iasă la suprafață în vocea mea puțină invidie și amărăciune.

„Doar bacalaureatul și Școala de limbi orientale.” „Crezi că as putea să mă înscriu la Școala de limbi orientale?” „Sigur că da.”

Atunci n-aș fi mințit-o chiar de tot pe farmacistă.

„Ți-ai luat bacalaureatul?”

La început am vrut să-i răspund că da, însă era prea stupid să mai mint, acum când îi făcusem destăinuiri.

„Nu este foarte grav, să știi. Sunt o mulțime de oameni formidabili care nu au bacalaureatul.”

Atunci, am încercat să-mi reamintesc școlile pe care le cunoscusem: întâi internatul, începând de la cinci ani, când se ocupau de noi cele mari.

Ce se întâmplase cu Therese în tot timpul care trecuse de-atunci? Este măcar un lucru pe care

— Aș fi putut recunoaște la ea, tatuajul de pe umăr, și despre care îmi spusese că era o stea de mare. Și apoi cursul Saint-Andre, când o regăsisem pe mama în apartamentul cel mare.

Dar după cârva timp îmi spusese Micuța Bijou și voise să fiu în filmul Răspântia arcașilor cu ea.

Nu mai mergeam la cursul Saint-Andre. Îmi aduceam de asemenea aminte de un tânăr care se ocupa de mine pentru foarte scurt timp.

Poate că mama mea îl găsisese datorită agenției Taylor și aceluia tip roșcovan care mă trimisese la familia Valadier. Într-o iarnă când ninge mult la Paris, acest tânăr mă dusese să mă dau cu sania în grădinile de la Trocadero.

„Nu ți-e foame?”

Băusem un gât de whisky și se uita la mine neliniștit. Nu mă atinsesem de sandvișul meu.

„Ar trebui să mănânci ceva.”

M-am silit să iau o îmbucătură, dar mi-a fost într-adevăr greu s-o înghit. Am băut încă un gât de whisky. Nu eram obișnuită cu alcoolul. Era amar, dar începea să-și facă efectul.

„Bei deseori așa ceva?” „Nu, nu des. Doar în seara asta, ca să-mi dau curaj să vorbesc.”

I-aș arăta fotografia aceea din filmul Răspântia arcașilor pe care o pusesem bine în fundul cutiei de metal. Evitam s-o privesc. Eram în picioare, îmbrăcată într-o cămașă de noapte, cu ochii larg deschiși, ținând în mână o lanternă de buzunar, și umblam prin culoarele castelului. Ieșisem din camera mea din cauza furtunii.

„Este ceva ce nu înțeleg. De ce te-a lăsat mama ta, ca să plece în Maroc?”

Ce curios era să auzi pe cineva punându-ți întrebările pe care până acum ți le puneai doar tu, de una singură. În casa de la Fossombronne auzisem, uneori, frânturi ale conversațiilor dintre Frederique și prietenele ei. Ele credeau că nu le auzeam sau că eram prea tânără ca să înțeleg, îmi rămăseseră întipărite în minte niște cuvinte – mai ales din cele pe care le spunea bruna, cea care o cunoscuse pe mama din timpul începuturilor ei, și care n-o iubea. Spusese, într-o zi: „Din fericire, Sonia a plecat la timp din Paris.” Trebuie că aveam vreo treisprezece ani și ceea ce spusese mi s-a părut misterios, dar nu îndrăznisem să cer explicații de la Frederique.

„Nu știu exact”, i-am spus. „Cred că a plecat cu cineva.”

Da, un bărbat o luase cu el acolo sau îi ceruse să-l întâlnească acolo. Jean Bori? Nu cred. Ar fi propus să mă ia și pe mine. Într-o seară, când Frederique nu era acolo, au vorbit iarăși despre mama mea, și bruna spusese: „Sonia frecventa niște țipi bizari.” Unul dintre acești „țipi” plătise – zicea ea – „ca să joace Sonia într-un film”, înțelesesem că era Răspântia arcașilor.

Într-o după-amiază de vară, făcusem o plimbare în pădure cu Frederique. Trebuia urmată calea Breau și se ajungea la pădure. O întrebasesem pentru ce, de la o zi la alta, mama mea ajunsese în acel mare apartament, întâlnise pe cineva care o instalase acolo. Dar numele acestui bărbat nu fusese niciodată cunoscut. Era fără îndoială cel care o dusese în Maroc. Mai târziu mi-am închipuit un bărbat fără față, ducând valize, noaptea, întâlniri în holuri de hotel, pe peroane de gară și tot timpul într-o lumină albastră de veioză. Camioane care sunt încărcate în garaje goale, ca cel al lui Jean Bori, în apropierea Gării Lyon. Și un miros de frunze veștede și de putregai, mirosul pădurii Boulogne, din seara când pierduse câinele.

Trebuie că era târziu, fiindcă a venit chelnerul să ne spună că localul se va închide.

„Vrei să treci pe la mine?” m-a întrebat Moreau-Badmaev.

Poate că îmi ghicise gândurile. Simțisem din nou o greutate care mă împiedica să respir la gândul de a rămâne singură, în noaptea aceea, în zona Porte d'Orleans.

În apartamentul lui, mi-a propus să beau ceva cald. L-am auzit cum deschidea și închidea un dulap, puneă apă la fiert. A fost și sunetul metalic al unui ibric. M-aș simți mai bine dacă m-aș întinde un moment pe pat. Becul de pe trepied răspânda o lumină caldă și voalată. Aș fi vrut să deschid aparatul ca să văd lumina verde. Eram acum întinsă, cu capul pe pernă – o pernă mai moale decât cea cu care eram obișnuită, în strada Coustou – și aveam impresia că mi se scosese un corset de metal sau un ghips care-mi strângea pieptul. Aș fi vrut să rămân așa toată ziua, departe de Paris, în Midi, sau la Roma, cu razele de soare care străbat printre șipcile jaluzelelor. A intrat în cameră ducând un platou. M-am ridicat. Eram jenată. Mi-a spus: „Nu, nu, rămâi acolo”, și a pus platoul pe jos, la piciorul patului.

A venit să-mi dea o ceașcă. Apoi a tras perna din spatele meu și a lipit-o de perete ca să mă pot rezema de ea.

Nici nu băgasem de seamă că rămăsesem îmbrăcată cu mantoul. Și cu pantofii. Am pus ceașca pe jos, lângă mine. M-a ajutat să-mi scot mantoul și pantofii. Când mi-a scos pantofii, am simțit o mare ușurare, ca și cum mi-ar fi scos niște brățări din acelea pe care le poartă la glezne ocnașii și condamnații la moarte. M-am gândit la gleznelor mamei mele, pe care trebuia să le masez și care o făcuseră să renunțe la dansul clasic. Nereușita și nenorocirea vieții ei erau concentrate în gleznelor acelea și asta se răspânda cu siguranță în cele din urmă în tot corpul, ca un jungă. Acum, o înțelegeam mai bine.

Mi-a întins, iarăși, ceașca.

„Cei de iasomie. Sper că îți place.”

Trebuie că arătam tare rău dacă-mi vorbea atât de blând, cu voce scăzută. Era cât pe ce să-l întreb dacă păream a fi bolnavă, dar am renunțat.

Preferam să nu știu.

„Am impresia că te preocupă mult amintirile tale din copilărie”, mi-a zis.

Asta era de când văzusem femeia în mantou galben în metrou, înainte nu prea mă gândeam.

Am înghițit un gât de ceai. Era mai puțin amar ca whisky-ul.

Deschisese blocul lui cu hârtie de scrisori.

„Poți să ai încredere în mine. Sunt obișnuit să înțeleg totul, chiar și limbile străine, iar a dormi nu mi-e deloc străină.”

Părea emoționat că-mi făcuse această declarație. Și eu mă simțeam puțin emoționată.

„Dacă înțeleg bine, n-ai știut niciodată cine îi închiriasse mamei tale apartamentul acela mare.” îmi reaminteam că era un dulap încastrat în peretele salonului, acolo unde treptele acoperite cu pluș formau un fel de estradă. Mama mea deschidea ușa încastrată în perete, apoi scotea câte un teanc de bancnote. O văzusem chiar dându-i unul lui Jean Bori, într-o joi, când venise

să mă ia. Comoara părea a fi inepuizabilă până la sfârșit, până în ziua când mă dusesse la Gara Austerlitz. Chiar și în ziua aceea pusese în valiza mea un plic care conținea mai multe din teancurile acelea: „Sunt pentru Frederique, ca să aibă grijă de tine.” M-am întrebat mai târziu de unde storcea toți banii ăștia.

De la același bărbat care-i procurase apartamentul? Tipul al cărui nume nu se știuse niciodată? Nici înfățișarea. Degeaba îmi scotoceam prin memorie, nu văzusem niciodată un bărbat care să vină cu regularitate în apartament.

Și nu putea fi nici Jean Bori, pentru că lui îi dădea bani. Poate că, la urma urmei, era tatăl meu tipul acela. Dar nu voia să se arate, voia să rămână un tată necunoscut. Venea cu siguranță foarte târziu, pe la ora 3 dimineța, în timp ce eu dormeam. Deseori mă trezeam în toiul nopții și, de fiecare dată, mi se părea că aud izbucniri de voci. Camera mea era destul de aproape de cea a mamei mele. După doisprezece ani, aș fi fost curioasă să știu la ce se gândea în prima seară când se aflase în apartament, după ce-și părăsise camera de hotel din strada d'Armaillé. Un sentiment de revanșă asupra vieții? Nu putuse niciodată să devină balerină solistă și acum, sub o nouă identitate, voise să joace un rol într-un film, târându-mă după ea, ca pe un câine dresat. Și filmul acela, după cât pricepusem eu din conversațiile lor la Fossombronne, îi fusese plătit tot de tipul al cărui nume nu fusese niciodată cunoscut.

„îmi dai voie?”

Se ridicase și se apleca spre radio. A răsucit butonul și s-a aprins lumina verde.

„Trebuie să ascult o emisiune în noaptea asta. Pentru treburile mele. Dar nu mai știu prea bine la ce oră începe.”

Răsuca butonul încet, ca și cum căuta un post foarte greu de prins. Cineva vorbea într-o limbă cu sonorități guturale și, la fiecare frază, era o tăcere lungă.

„Da. Asta este.”

Pe măsură ce se succedau frazele, lua note pe blocul său cu hârtie de scrisori.

„Anunță programele nopții. Emisiunea care mă interesează nu începe imediat.”

Eram mulțumită că vedeam lumina aceea verde. Nu știu de ce, dar mă liniștea, ca și lampa care rămâne aprinsă în camera copiilor. Dacă se trezesc în toiul nopții, va fi lumină, prin ușa întredeschisă.

„Te deranjează dacă las radioul deschis? Fac asta pentru orice eventualitate, ca să fiu sigur că nu scap emisiunea.”

Se auzea acum o muzică asemănătoare celei din noaptea cealaltă, când eram în camera din strada Coustou, cu farmacistul. O muzică limpede, care evoca mersul unei somnambule, noaptea, trecând printr-o piață pustie, sau vântul care suflă asupra unei promenade de la marginea mării, în noiembrie.

„Nu te deranjează muzica asta de fond?” „Nu.”

Dacă aș fi ascultat-o de una singură, muzica aceea mi s-ar fi părut cât se poate de deprimantă, dar cu el acolo, nu mă deranja. Dimpotrivă, mai degrabă mă liniștea muzica aceea.

„Și îți mai reamintești adresa apartamentului celui mare?”

Pe coperta agendei mamei mele, după mențiunea: „în caz de pierdere, trimiteți carnetul acesta pe adresa”, îi recunoscusem scrierea mare: „Contesa Sonia O'Dauye, bulevardul Malakoff

129, Paris.”, „îmi reamintesc chiar și numărul de telefon”, i-am zis.

Îl formasem atât de des în cabina localului.

Un client spusese că eram „micuța de la 129”.

Era la sfârșitul după-amiezei, când mă întorceam acasă de la cursul Saint-Andre și nu era nimeni care să-mi deschidă ușa. Nici mama mea, nici bucătarul chinez, nici soția lui. Bucătarul chinez trebuia să se întoarcă pe la ora 7, dar contesa Sonia O'Dauye putea lipsi până în ziua următoare. De fiecare dată, îmi spuneam, ca să mă liniștesc, că nu auzise soneria de la ușa. Va auzi cu siguranță soneria telefonului.

PÂSSY 1389.

„Oricum, putem să formăm numărul”, mi-a zis, zâmbind, Moreau-Badmaev.

Era o idee care nu-mi trecuse niciodată prin minte de doisprezece ani. La Fossombronne, în ziua când o auzisem pe Frederique zicând că se dusese în bulevardul Malakoff ca să ia niște lucruri lăsate de mama mea, mă întrebam ce anume lucruri? Portretul lui Tola Soungouoff?

Dar ea îmi explicase că nu putuse intra. Erau puse „sigilii” pe ușa apartamentului. Da, peceti de ceară roșie lipite de ușa. Și visasem, în noaptea aceea, că mama mea avea pe umăr un semn făcut cu fierul roșu.

„Ai spus PASSY 1389?”

Lua telefonul, de la piciorul măsuței de noapte, și îl așeza pe pat. Îmi întindea receptorul și forma numărul, în epoca apartamentului, îmi era greu să citesc literele și cifrele de pe cadran în cabina localului.

Apelurile au continuat multă vreme. Aveau un sunet ciudat, pițigăiat, înăbușit. Cine oare putea locui acum în acel apartament? Adevărații proprietari, desigur. Adevărații copii – cei care erau menționați pe plăcuță, în bucătărie – își recăpătaseră camera pe care o ocupasem eu prin fraudă timp de doi ani. Și în camera unde dormea mama mea se aflau acum părinții adevărați.

„Nu pare că răspunde”, a zis Moreau-Badmaev.

Păstram receptorul lipit de ureche, în sfârșit a ridicat cineva telefonul, dar nu răspundea nimeni. Voci apropiate, voci depărtate, de bărbați și de femei, încercau să se cheme și să-și răspundă, pe dibuite. Uneori, auzeam distinct două persoane care vorbeau între ele și vocile lor le acopereau pe ale altora... „Numărul nu mai este alocat. Atunci, lumea se folosește de el ca să facă cunoștință și să-și fixeze întâlniri. Se numește Rețeaua.”

Toate vocile acelea necunoscute erau poate persoanele care figurau în agenda mamei mele și ale căror numere de telefon nu mai răspundeau. Se auzea și un fel de foșnet, vântul în frunzișuri, vara, pe bulevardul Malakoff. Atunci, mi-am zis că, de la plecarea noastră, apartamentul nu mai era locuit de nimeni, afară de fantome, și de vocile acelea. Nu fuseseră ridicate sigiliile. Ferestrele rămăseseră larg deschise, și iată de ce se auzea vântul. Nu mai era electricitate, ca în noaptea bombardamentului, când îmi fusese atât de frică încât fugisem s-o caut pe mama în salon. Aprinsese luminări.

Nu primea multe vizite. Două femei veneau des: Madeleine-Louise cea grasă și Simone Bouquereau. Mai târziu le-am revăzut acasă la Frederique, la Fossombronne, dar mă ocoleau și n-aveau nici un chef să-mi vorbească despre mama. Poate că își reproșau ceva.

Simone Bouquereau avea un cap mic de mumie blondă și mă impresiona slăbiciunea ei.

Bruna spusese că „Simone făcuse o cură de dezintoxicare”. Și într-o seară, după cină, ea credea că mă urcasem în camera mea, și vorbea despre trecut cu Frederique: „Simone era cea care o aproviziona pe biata Sonia.” Notasem fraza pe o hârtiuță. Începând de la paisprezece ani, ce de conversații de-ale lor am mai putut asculta, pentru a încerca să înțeleg. O întrebam pe Frederique ce voia să însemne asta.

„Mama ta lua din când în când morfină, de când avusese accidentul.” Nu înțelesesem despre ce accident vorbea. Gleznele ei? Morfina este un leac bun contra durerii, așa se pare.

Păstrasem receptorul la ureche. Vocile erau acoperite de foșnetul vântului în frunzișuri, îmi închipuiam vântul acesta care făcea ușile să se trântescă și sufla stoluri de frunze veștede pe parchet și pe treptele acoperite cu pluș, în salon.

Trebuie că plușul putrezise și se transformase într-o spumă, geamurile ferestrelor erau sparte.

Sute de pisici invadaseră apartamentul. Și câini negri ca cel pe care-l pierduse în Bois de Boulogne.

„Recunoști vocea cuiva?” m-a întrebat Moreau-Badmaev. Pusese aparatul telefonului pe pat și-mi zâmbea.

„Nu.”

Am pus receptorul în furcă și am așezat telefonul la locul lui.

„Mi-e frică să mă întorc singură acasă”, i-am zis.

„Dar poți să rămâi aici.”

Clătina din cap ca și cum era ceva evident.

„Acum, trebuie să lucrez. Sper că zgomotul radioului nu te va deranja.”

A ieșit din cameră, apoi s-a întors cu un abajur vechi pe care l-a fixat de bine de rău pe trepid.

Lumina becului era încă și mai voalată. Apoi s-a așezat pe marginea patului, aproape de radio.

Și a așezat blocul cu hârtie de scrisori pe genunchi.

„Nu-i prea tare lumina pentru tine?”

I-am răspuns că era foarte bine așa.

Eram lungită pe cealaltă parte a patului, pe partea cu umbră. Ascultam vocea dinainte, la radio, tot atât de guturală. Aceași tăcere între fraze. Scria, pe măsură ce se auzeau vorbele, pe blocul lui cu hârtie de scrisori. Nu-mi mai puteam lua privirea de pe lumina verde, și am sfârșit prin a adormi.

Miercuri se întorsese farmacistă de la Bar-

— Sur-Aube. I-am telefonat și mi-a zis că am putea să ne vedem pe seară. Mi-a propus să ne întâlnim în cartierul ei, dar mi-era din nou frică să iau metroul și să mă deplasez singură prin Paris.

Atunci, am invitat-o la cină în localul din Place Blanche.

Mă întrebam ce aş mai fi putut face până la venirea serii. Simţeam că nu am curaj să mă întorc la Neuilly ca să mă ocup de micuţă. De ce mi-era frică, mai ales, era să merg de-a lungul pădurii, aproape de Jardin d'Acclimatation, în zona aceea unde se pierduse câinele. Aproape în fiecare zi mă plimbam cu câinele prin cartierul Porte Maillot. Era încă acolo, în epoca aceea, Luna Parkul. Într-o după-masă, mama mea mă întrebase dacă mi-ar plăcea să merg la Luna Park. Credeam că avea intenţia să meargă cu mine. Dar nu. Astăzi, când mă gândesc la asta, cred că voia doar să rămână singură în după-amiaza aceea. Poate că avea o întâlnire cu tipul căruia nu i s-a cunoscut niciodată numele şi mulţumită căruia locuiam în acel apartament. Adeschis uşa încastrată în peretele salonului, mi-a întins o bancnotă mare şi mi-a zis: „Du-te să te distrezi la Luna Park.” Nu înţelegeam de ce îmi dădea toţi banii aceia. Părea atât de preocupată încât n-am îndrăznit s-o contrariez. Afară, m-am gândit să nu merg la Luna Park. Dar era riscul ca, la întoarcere, să-mi pună întrebări, să-mi ceară să-i arăt biletul de intrare sau biletele de la manejuri, căci avea deseori idei fixe şi nu trebuia să încerci s-o minţi. Şi eu, la vremea aceea, nu ştiam să mint.

Când am cumpărat biletul, la intrare, domnul acela a părut mirat că plătesc cu o bancnotă atât de mare. Mi-a dat restul şi m-a lăsat să trec.

O zi de iarnă. S-ar fi zis că era noapte, în mijlocul acelei serbări de bălci, am avut impresia că sunt într-un vis rău. Ce mă impresiona mai ales era tăcerea. Cele mai multe barăci erau închise.

Manejurile se învârteau în tăcere şi nu era nimeni pe căluţii de lemn. Şi nimeni pe alei. Am ajuns la manejul cel mare. Săniile urcau şi coborau pantele în mare viteză, dar erau goale. La intrarea în marele manej, am remarcat trei băieţi mai mari decât mine. Purtau încălţăminte veche găurită, şi nici nu era acelaşi pantof la fiecare picior. Şi bluze gri prea scurte şi rupte.

Trebuie că intraseră la Luna Park pe ascuns, pentru că se uitau în toate părţile, ca şi cum ar fi fost urmăriţi. Dar aveau aerul că vor să se urce în marele manej. Am mers spre ei. I-am dat celui mai mare bancnotele care-mi rămăneau.

Şi am luat-o la fugă sperând că voi fi lăsată să ies.

Nu, nu voi merge azi la familia Valadier, dar trebuia să-i previn. Am plecat din cameră şi am mers până la pošta din piaţa Abbesses, după ce cumpărasem la tutungeria din Moulins un plic şi o foaie de hârtie. M-am instalat în faţa unuia dintre ghişeele poştei şi-am scris: Dragă Vera Valadier, nu voi putea veni astăzi pentru a mă ocupa de fiica dumneavoastră deoarece sunt suferindă. Prefer să stau liniştită până sâmbătă şi voi fi la dumneavoastră ca de obicei, la ora 4 după-amiază. Scuzăţi-mă. Salutări domnului Valadier.

THERESE Ca să-i ajungă scrisoarea la timp, am expediat-o cu pošta pneumatică. Apoi, am făcut o plimbare prin cartier. Era soare şi, pe măsură ce umblam, mă simţeam mai bine. Respiram bine.

Am ajuns la marginea grădinilor Sacre-Coeur şi nu mă puteam opri să urmăresc din ochi dusul şi întorsul funicularului. Am revenit în camera mea din strada Coustou, m-am întins pe pat şi am încercat să citesc cartea pe care mi-o împrumutase Moreau-Badmaev. Nu era prima dată. Începeam, încercam

să lupt contra lipsei mele de concentrare, reveneam la aceeași frază de la început ca pe o trambulină de la care să mă arunc și păstram în cap această primă frază: „Periferia vieții nu oferă în general locuitorilor săi acest confort cu care sunt obișnuiți cei care locuiesc în centrul marilor orașe.”

* îi dădusem înflnire la ora 20 la localul din Place Blanche. E cel care seamănă cu o casă mică. Este o sală la etaj, dar i-am spus că voi fi la una din mesele de la parter.

Am ajuns cu o jumătate de oră mai devreme și am ales o masă în apropierea geamului care dă în strada Blanche. Chelnerul m-a întrebat dacă vreau să beau ceva și am fost ispitită să comand un pahar de whisky curat. Dar era ceva idiot, nu aveam nevoie de asta. Nu simțeam greutatea aceea care mă apăsa de obicei. I-am zis că așteptam pe cineva. Și aceste trei cuvinte simple mi-au făcut tot atât de bine când le pronunțam ca orice alcool.

Ea a intrat în restaurant la ora 8 fix. Purta același palton de blană ca și data trecută și pantofi plați. M-a văzut imediat. Când a venit spre masă, mi s-a părut că avea un mers de dansatoare, dar era mai liniștitor pentru mine să fie farmacistă. M-a sărutat pe frunte și s-a așezat alături de mine pe banchetă.

„Te simți mai bine decât în cealaltă seară?” îmi zâmbea. Era ceva ocrotitor în zâmbetul acela și în privirea aceea. Nici nu observasem că avea ochii verzi. Eram prea debusolată, în duminica aceea, pe fotoliul din farmacie și, mai târziu, în camera mea, lumina nu era așa de vie ca în restaurant.

„Ți-am adus asta ca să te refaci.”

Și scotea din unul dintre buzunarele hainei, pe care o întindea pe banchetă, două cutii de medicamente.

„Ăsta este sirop pentru tușea ta. Trebuie să iei de patru ori pe zi. Astea sunt pastile pentru somn. Iei una seara, și de fiecare dată când te simți mai bizară.”

Așeza cutiile în fața mea, pe masă.

„Și cred că ar fi bine să ți se facă niște injecții cu vitamină B 12.”

I-am spus doar mulțumesc. Aș fi vrut să-i spun mai mult, dar nu mai eram obișnuită să aibă cineva grijă de mine de când măicuțele, în ziua când fusesem răsturnată de camionetă, fuseseră atât de amabile să-mi dea să respir un tampon cu eter.

Am rămas un moment fără să ne spunem nimic. Cu toate că simțeam în ea o oarecare autoritate, aveam impresia că este tot atât de timidă ca și mine.

„Nu cumva ați fost dansatoare?”

A părut mirată de întrebarea mea, și apoi a izbucnit în râs: „De ce?” „Adineauri mi s-a părut că aveți un mers de dansatoare.”

Mi-a spus că urmase cursuri de dans până la doisprezece ani, ca mai toate fetele. Dar nimic mai mult. M-am gândit la o altă fotografie, de la fundul cutiei de biscuiți. Două fete de doisprezece ani, în ținută de balerină. Și pe dosul fotografiei era scris cu o scriere copilărească, cu cerneală violetă: „Josette Dagory și Suzanne” – era prenumele adevărat al mamei mele. Jean Bori avea aceeași fotografie agățată pe peretele biroului său, în garaj. Totul mergea încă bine în epoca acelei fotografii. Dar în ce moment se întâmplase accidentul la

glezne sau pur și simplu accidentul? Ce vârstă avea ea? Acum era prea târziu pentru a ști. Nimeni nu putea să-mi spună asta.

Când s-a prezentat chelnerul la masa noastră, ea s-a mirat că nu comandam nimic.

„Trebuie să capeți puteri, căci felul în care arăți.”

Moreau-Badmaev folosise aceleași cuvinte, dar ea avea mai multă autoritate decât el.

„Nu prea mi-e foame.” > „Atunci vei împărți cu mine.”

N-am îndrăznit s-o contrazic. Mi-a dat jumătate din porția ei și m-am căznit să înghit, închizând ochii și numărând îmbucăturile.

„Vii deseori aici?”

Veneam mai ales dimineața, foarte devreme, la deschiderea localului, în momentul din zi când mă simțeam mai bine. Ce ușurare că scăpăm de somnul cel greu și de visele rele.

„E mult timp de când n-am mai revenit în cartierul ăsta”, mi-a spus.

Și-mi arăta, prin geamlâc, farmacia, de partea cealaltă a străzii Blanche.

„Am lucrat aici când am început să-mi fac meseria. Era mai puțin liniște decât în locul unde sunt acum.”

O cunoscuse poate pe mama mea, după „accidentul” ei, când era dansatoare pe-aici, și locuia încă într-o cameră de hotel. Anii se amestecau în capul meu.

„Cred că în vremea aceea erau multe dansatoare prin locurile astea”, i-am zis. „Ați cunoscut vreuna?”

A încruntat din sprâncene.

„A, știi, erau cam de toate în cartier.” „Lucrați și noaptea, atunci?” „Da. Adesea.”

Era tot încruntată.

„Nu prea îmi place să vorbesc despre trecut. Nu mănânci aproape nimic. Nu este cuminte.”

Am înghițit o ultimă îmbucătură ca să-i fac plăcere.

„Ai de gând să mai rămâi multă vreme în cartier? N-ai putea găsi o cameră mai aproape de Școala de limbi orientale?”

Da, sigur, îi spuseseam în seara aceea că eram înscrisă la Școala de limbi orientale. Uitasem că pentru ea eram o studentă.

„Mă gândesc de fapt să schimb cartierul de îndată ce voi putea.”

Aveam poftă să-i destăinuiesc că pe această banchetă pe care ședeam, aici, în Place Blanche, șezuse fără îndoială mama mea acum douăzeci de ani. Și, în momentul nașterii mele, locuia ca și mine acum, într-o cameră la numărul 11 de pe strada Coustou, poate în camera mea.

„Este destul de practic, ca să merg la școală”, i-am zis. „Iau metroul la Blanche și este direct până la Sevres-Babylone.”

Avea din nou un surâs ironic ca și cum nu se lăsa păcălită de minciuna aceea. Vorbisem la întâmplare. Nici măcar nu știam unde se găsea Școala de limbi orientale.

„Ai un aer atât de îngrijorat”, mi-a zis. „Aș vrea să știu ce te preocupă.” își apropiase fața de a mea. Mereu ochii aceia verzi ațintiți asupra mea. Voia să-mi

citească gândurile, aveam să cad într-o dulce toropeală, și să vorbesc fără să mă opresc, să-i mărturisesc totul. Și nu ar fi avut nevoie să ia note, ca Moreau-Badmaev.

„Am să mai rămân câțva timp în cartier și apoi se va termina.”

Cu cât mă fixa cu ochii ei verzi, cu atât vedeam mai limpede în mine. Mi se părea chiar că mă desprindeam de mine. Era simplu, era o fată cu părul șaten, abia de nouăsprezece ani, așezată în seara aceea pe o banchetă a localului din Place Blanche. Ai un metru șaiszeci și porți un pulover alb de lână, cu torsade. Vei mai rămâne acolo câțva timp, și apoi, se va sfârși. Ești acolo pentru că ai vrut să încerci pentru o ultimă dată să urci înapoi pe cursul anilor pentru a încerca să pricepi. Totul a început acolo, sub lumina electrică, în Place Blanche. O ultimă dată, ai revenit în Țara Natală, la punctul de plecare, ca să afli dacă se putea lua alt drum, și dacă lucrurile ar fi putut fi altfel.

„Ce se va termina?” m-a întrebat.

„Nimic.”

Și am înghițit o altă îmbucătură ca să-i fac plăcere.

„Ar trebui să iei un desert.” „Nu, mulțumesc. Dar poate că am putea să bem ceva.” „Nu cred că alcoolul ar fi foarte indicat pentru tine.” îmi plăcea surâsul ei ironic și felul ei precis de a vorbi.

„E multă vreme de când n-ai mai fost plecată din Paris?”

I-am explicat că de la vârsta de șaisprezece ani nu mai plecasem din Paris. Afară de două sau de trei ori când tipul acela pe care-l cunoscusem, Wurlitzer, mă ducea pe țărmul Mării Nordului.

„Trebuie să ieși la aer, din timp în timp. Nu vrei să vii cu mine sâmbătă? Trebuie să mă mai duc pentru trei zile la Bar-sur-Aube. Ți-ar face bine. Am o casă afară din oraș.”

Bar-sur-Aube. Îmi închipuiam prima licărire a soarelui, rouă pe iarbă, o plimbare de-a lungul fluviului. Denumirile cele mai simple mă făceau să visez.

M-a întrebat din nou dacă voiam să vin sâmbătă la Bar-sur-Aube.

„Din păcate, trebuie să lucrez după-masă, i-am zis.” „Dar eu plec pe la ora 6 seara.” „Atunci, ar fi posibil. Sunteți foarte amabilă.”

Aș cere voie de la Vera Valadier să plec mai devreme decât de obicei. Și micuța? Sigur că n-ar avea nimic de zis dacă aș lua-o pentru două zile la Bar-sur-Aube.

Am mers pe trotuarul bulevardului. Nu îndrăzneam să-i propun să mai rămână cu mine, în noaptea asta. Aș fi avut oricum posibilitatea să-l sun pe Moreau-Badmaev. Dar dacă cumva nu era acasă și era ocupat în afară, până mâine?

Trebuie că mi-a simțit neliniștea. Mă luase de braț și mi-a zis: „Pot să te conduc până acasă, dacă vrei.”

Am luat-o pe strada Coustou. Și acolo, pe trotuarul din dreapta, trecând pe lângă fațada de lemn întunecată a Neantului, am văzut panoul de la intrare: CINQ-VERNE, FETELE SALE ȘI TRENUL FANTOMĂ, și cuvintele rostite de Frederique mi-au revenit în memorie când vorbea de mama mea și de „accidentul” care o silise să părăsească dansul clasic pentru a lucra în locuri ca acela: „Un cal de curse care este dus la abator.” „Cred că n-ai de gând să te urci

în trenul fantomă”, mi-a spus farmacistul. Zâmbetul ei m-a liniștit, în cameră, a scos dintr-unul din buzunarele paltonului ei cutiile de medicamente și le-a pus pe măsuta de noapte.

„N-ai să uiți? Am scris indicațiile pe cutii.”

Apoi, s-a aplecat spre mine.

„Ești foarte palidă. Cred că are să-ți facă bine să petreci trei zile în afara Parisului. Este o pădure în apropierea casei, unde se pot face plimbări frumoase.”

Mi-a trecut mâna peste frunte.

„Întinde-te.”

M-am întins și mi-a spus să-mi scot paltonul.

„Am impresia că în momentul ăsta trebuie să fii supravegheată de aproape.”

La rândul ei, și-a scos paltonul de blană și l-a așezat peste mine.

„Nu ai încă încălzire. Ar trebui să vii să petreci iarna în apartamentul meu.”

Rămânea așezată pe marginea patului și din nou mă fixa cu ochii ei verzi.

Am coborât la stația Porte Maillot și am luat-o pe aleea care mărginește Jardin d'Acclimatation. Era frig, dar era soare și cerul era de un albastru limpede, cum poate că este în Maroc.

Toate ferestrele casei Valadier aveau obloanele lăsate, în clipa când eram gata să sun, am remarcat o scrisoare, strecurată pe sub ușă. Am ridicat-o de jos. Era scrisoarea pe care o expediasem, miercuri, de la poșta Abbesses. Am sunat. N-a răspuns nimeni.

Am așteptat un moment, așezată pe treapta de la intrare. Soarele mă orbea. Apoi, m-am ridicat și am sunat din nou. Atunci, mi-am zis că n-avea rost să aștept. Plecaseră. Casa era de bună seamă sigilată. De altfel, presimțisem asta, ultima dată.

Țineam scrisoarea în mână. Și am simțit că mă apucă iar amețeala. O știam de mult, din epoca de la Fossombronne, unde făceam exerciții ca să trec puntea. Prima oară, alergând, a doua oară, cu pași mari, a treia oară mă străduiam să umblu cât puteam mai încet, prin mijlocul punții. Și acum, trebuia să încerc să umblu încet, departe de parapet, repetând cuvinte liniștitoare. Bar-sur-Aube. Farmacistul. Este o pădure în apropierea casei unde se pot face plimbări frumoase. Umblam pe alee, pe lângă Jardin d'Acclimatation, mă îndepărtam de casa cu obloanele lăsate. Amețeala era din ce în ce mai puternică. Era din cauza acelei scrisori care fusese strecurată degeaba pe sub ușă și pe care n-o va deschide nimeni niciodată. Și totuși o expediasem de la poșta Abbesses, o poștă ca toate celelalte, la Paris, în Franța. Scrisorile care mi-eră destinate și care veneau din Maroc rămăseseră de bună seamă și ele nedeschise, ca și aceea. Purtau pe plicurile lor o adresă greșită, sau o simplă greșală de ortografie, și asta fusese de ajuns ca să se rătăcească, unele după altele, într-un oficiu postai necunoscut. Doar dacă nu fuseseră trimise înapoi în Maroc, dar acolo deja nu mai era nimic. Se pierduseră, ca și câinele.

La ieșirea din metrou era tot soare, cerul albastru al Marocului. M-am dus la Monoprix în strada Fontaine și am cumpărat o sticlă de apă minerală și o tabletă de ciocolată cu lapte fără alune. Am traversat Place Blanche și am scurta drumul prin strada Puget.

În camera mea, m-am așezat la marginea patului, în fața ferestrei. Pusesem sticla de apă minerală pe jos și tableta de ciocolată pe pat. Am deschis una din cutiile pe care mi le dăduse farmacistul, și-am deșertat o parte din conținutul ei în palmă. Comprimate mici albe. Le-am pus în gură și le-am înghițit bând o dușcă de la gâtul sticlei. După aceea am ronțait o bucată de ciocolată. Apoi am luat-o de la început de câteva ori. Trecea mai ușor cu ciocolata.

La început, nu știam unde mă aflu. Pereți albi și o lumină electrică. Eram lungită pe un pat care nu era cel din strada Coustou. Nu avea pernă. Capul meu stătea la orizontală, pe cearșaf. O infirmieră brunetă a venit să-mi aducă un iurt. L-a așezat la o oarecare distanță, dincolo de capul meu, pe cearșaf. Stătea în picioare, observându-mă. I-am zis: „Nu pot să-1 apuc.”

Ea mi-a zis: „Descurcă-te. Trebuie să faci un efort.” A plecat. Am izbucnit în plâns.

Eram într-o cușcă mare de sticlă. M-am uitat în jurul meu. Alte cuști de sticlă conțineau niște acvarii. Fără îndoială că farmacistul era cea care mă adusese acolo. Aveam întâlnire la ora 6 seara ca să plecăm la Bar-sur-Aube. În acvarii, mi se părea că se agită niște umbre, poate că erau pești.

Auzeam un zgomot din ce în ce mai puternic de cascade. Fusesem prinsă în ghețuri, cu multă vreme în urmă, și acum se topeau cu un zgomot de apă. Mă întrebam ce puteau să fie umbrele acelea din acvarii. Mai târziu mi s-a explicat că nu mai era loc și că fusesem pusă în sala de prunci prematuri. Am mai auzit încă mult timp foșnetul cascadelor, un semn că și pentru mine, din ziua aceea, începea viața.

SFÂRȘIT